

MAR

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΑΘ. ΜΑΡΓΑΡΙΤΟΥ
ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΟΥ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΣΤΟΥ

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ
ΚΑΙ
ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΑ
ΤΗΣ
ΘΕΟΔΟΣΙΟΥΠΟΛΕΩΣ
(ΕΡΖΕΡΟΥΜΗΣ)
ΒΑΪΒΟΥΡΤ ΚΑΙ ΑΡΣΙΓΓΗΣ
ΤΩΝ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΣ ΥΠΑΓΟΜΕΝΩΝ
ΕΙΣ ΤΟ
ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ ΑΝΤΙΟΧΕΙΑΣ

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ
ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

1911

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΥ

2429

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Η ΕΝΕΣΤΩΣΑ

ΤΗΣ ΘΕΟΔΟΣΙΟΥΠΟΛΕΩΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ

Πρωτεύουσα Θεοδοσιούπολις (ἔρζεν ἔρ-ρούμ = σύνορον τῶν Ρωμαίων, «Ἀρζανηνή», Γυμνιάς, ἄρμενιστὶ Καρὶν, ἔδρα γενικοῦ διοικητοῦ, ὀρθοδόξου μητροπολίτου Ἕλληνοσ, ὑπαγομένου εἰς τὸν πατριαρχικὸν τῆσ Ἀντιοχείασ θρόνον, ἀλλὰ φεῦ ὁ μητροπολιτικὸσ οὔτοσ θρόνοσ ἀπὸ 15ετίασ χηρεῦει, Ἡ Θεοδοσιούπολισ εἶναι ἔδρα Ἀρμενίου καὶ Ἀρμενοκαθολικοῦ ἐπισκόπου, γενικοῦ προξενείου Ρωσσίασ, Ἀγγλίασ, Γαλλίασ καὶ Περσίασ· εἶναι ὀχνιρὰ πόλισ καὶ ἀποτελεῖ οὔτωσ εἰπεῖν, ὑποχρεωτικὴν γέφυραν, δι' ἧσ διέρχονται πᾶσαι αἱ συνοδίαί· Ἡ πόλισ αὐτὴ ἀπῆλανεν ἄλλοτε μεγαλυτέρασ εὐημερίασ, σῆμερον ὁμωσ παρήκμασε συνεπείᾳ τῆσ τελευταίασ ρωσικῆσ ἐπιδρομῆσ καὶ τῆσ μεταναστεύεωσ τοῦ πληθυσμοῦ. Ἀείποτε οἱ διάφοροι αὐτῆσ κατακτηταὶ Πέρσαι, Ἑλληνεσ, Ἀραβεσ, Μογγόλοι, Ὀθωμανοὶ ἐθεώρησαν αὐτὴν ὡσ στρατηγικὴν θέσιν πρώτῆσ τάξεωσ καὶ πάντεσ ἐξ ὑποτροπῆσ ὠχύρωσαν αὐτήν. Μετὰ τῶν τριπλῶν αὐτῆσ προμαχόνων καὶ τῶν ὑψηλῶν τῶν ὑπὸ ὀχυρωμάτων ἐστεμμένων ὀρέων αὐτῆσ ἡ Ἐρζε-

ρούμη ἔπαρκῆ ἔχουσα καὶ συμπαγῆ στρατιωτικὴν δύναμιν, ὑπεραμυνομένην αὐτῆς ἀποβαίνει ἀπόρθητος. Τὰ νεκροταφεῖα σπουδαῖον καταλαμβάνωσι ἐν τῇ πόλει χῶρον. Κατὰ τὰς ἑορτὰς, ὡς ἐν πλείσταις ἄλλαις πόλεσι τῆς Ἀνατολῆς συμβαίνει, τὸ πλῆθος κατακλύζει τὰ νεκροταφεῖα ταῦτα. Ἀλλὰ καὶ τὰ ἐρείπια εἰσὶ πολυάριθμα ἐν τῇ πόλει ταύτῃ τῇ στενᾷ, σκολιᾷ καὶ βορβορώδεις ἐχούσῃ τὰς ὁδοὺς· αἱ πλείσται ὁμῶς τῶν οἰκιῶν εἰσὶ στερρῶς διὰ λίθων ἐκτισμένοι. Πᾶσαι σχεδὸν εἶναι μονώροφοι, μετ' ἐπιπέδων στεγῶν, κεκαλυμμένων ὑπὸ χώματος πεντήκοντα ἑκατοστομέτρων, αἵτινες ἀποτελοῦσιν ἄνδηρα, ἐφ' ὧν κατακλίνονται οἱ κάτοικοι κατὰ τὰς θαλπερὰς τοῦ θέρους ἡμέρας. Τὸ ἔαρ αἱ ὁδοὶ καλύπτονται ὑπὸ τοῦ βορβόρου καὶ τῆς λοιπῆς ὕλης, ἣτις ἐπεσωρεύθη ἐν αὐταῖς τὸν χειμῶνα, κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ὁποίου ἢ χιῶν συνεκάλυπτεν αὐτά· οἱ κύνες καὶ οἱ κόρακες εὐρίσκουσι τότε πλουσίαν τροφήν.

Πτωχοὶ ἐρευνηταὶ, ὡς ἄλλοι πειραταὶ ἐν παροχθίοις, ἀναζητοῦσιν ἐν τῷ βορβορώδει ὕδατι, τῷ ἐκ τῶν ὀρέων καταρρεύσαντι, πᾶν εἶδος λειψάνου, ὅπερ παρέσυραν οἱ πλημμυρήσαντες χείμαρροι. Εὐτυχεῖς δὲ ἂν κατορθώσωσι νὰ ἀνακαλύψωσι ἀρχαῖόν τι νόμισμα ἢ ἀντίκαν ὡς συνήθως παρὰ τῷ λαῷ καλεῖται. Τίς δὲ δὲν ἐν-

διαφέρεται περὶ τῶν ἀρχαίων νομισμάτων ἐν τῇ ἐπὶ τὰδε Ἀσία ; πολλοὶ ἔχουσι σακκίδιον περιλαμβάνον τοιαῦτα : Ἑλληνικὰ, Ῥωμαϊκὰ κ.τ.λ. πάσης ἐποχῆς· καὶ ἀπλᾶ ἔτι τεμάχια μετάλλου, φέροντες καὶ τὸ ἐλάχιστον ἶχνος τόπου, ἀποτελοῦσι μικρὸν θησαυρὸν, ἐπὶ τοῦ ὁποίου οἱ πτωχοὶ κάτοχοι αὐτοῦ μεγάλας στηρίζουσιν ἐλπίδας. Ἐν Ἐρζερούμη τὸ ὕψος τῆς ὁποίας ἀνέρχεται μέχρι δύο χιλιάδων μέτρων, ὁ ἀῆρ εἶναι ξηρότατος καὶ ζωηρότατος. Ὁ χειμῶν διαρκεῖ ἐξ ἑπτά καὶ ὀκτῶ μῆνας, τὸ δὲ ψῦχος εἶναι δριμύτατον· πολλάκις συμβαίνει νὰ κατέλθῃ ἐκεῖ τὸ θερμόμετρον μέχρι 320 ὑπὸ τὸ μηδενικόν· Ἡ χιὼν πίπτει ἐν μεγάλῃ ποσότητι· οἱ ψυχροὶ ἀνεμοὶ προερχόμενοι ἐκ τῶν ὀρέων, συναθροίζουσι καὶ συσσωρεύουσιν αὐτὴν ἐν ταῖς ὁδοῖς τῆς πόλεως, ὅπου θὰ παρεκωλύετο καὶ αὐτὴ ἢ τῶν οἰκιῶν πρὸς ἀλλήλας συγκοινωνία, ἐὰν οἱ κάτοικοι δὲν ἐσάρωνον καθ' ἑκάστην πρωτὴν τὸ πρὸ τῶν πυλῶν αὐτῶν μέρος καὶ ἐὰν δὲν διηνοίγον στεναὸς ἐξόδους. Τὸ ἔαρ ἀποτόμως ἐπερχόμενον ὀλίγον διαρκεῖ· ἡ θερμοκρασία ταχέως ἀνέρχεται, οἱ λόφοι καλύπτονται ὑπὸ ἀνθέων, ἡ χλόη φύεται πυκνὴ ἐν ταῖς βοσκαῖς καὶ τὸ γόνιμον ἔδαφος τῆς πεδιάδος (ἐν ᾗ δὲν ὑπάρχουσι πλέον ἄνθη) παράγει ἀφθόνως κριθὴν καὶ σίτον. Τὸ μόνον ὅπερ δύναται τότε νὰ ἐμπνεύσῃ φόβον

είναι ἡ ξηρασία διότι τὰ θερινὰ θάλαπῃ εἰσὶ συχνάκις ὑπερβολικά.

Τὸ κλίμα εἶναι ὅπωςδήποτε τραχὺ ἀλλ' ὑγιεινὸν ἐν γένει, ἐξαιρουμένης τῆς στιγμῆς καθ' ἣν πίπτει ἡ χιών, ὅτε καὶ σχηματίζεται πυκνὴ ὀμίχλη, ἣτις ἐπικρατεῖ ἐπὶ ὀλοκλήρους ἡμέρας καὶ ἐπὶ ἐβδομάδας ὅλας ἔτι. Πρὸ τινων ἐτῶν ἑλληνικόν τι ἴδρυμα ἀνακαλυφθὲν, κατεδαφίσθη, χρησιμοποιηθείσης πρὸς οἰκοδομὰς τῆς ὕλης αὐτοῦ· τὸ ἴδρυμα τοῦτο ἦτο ἀρχαῖος λουτρῶν ἐγγηγερμένος πρὸς Ν τῆς πόλεως εἰς τὸν ὁποῖον τὸ ὕδωρ ἐφέρετο δι' ἀγωγῶν λελαξευμένων ἐν τὸς πετρῶν. Ἡ ἀρχαία ἀκρόπολις, μεταβεβλημένη ἤδη εἰς στρατιωτικὰς ἀποθήκας ὑψοῦται ἐπὶ λόφου ἐν τῷ κέντρῳ τῆς πόλεως. Ἄλλοτε περιεβάλλετο ὑπὸ διπλοῦ τείχους, μετὰ τεσσάρων πύργων, ὃ εἰς τῶν ὁποίων (Τσιφτὲ μιναρὲ) ὑψηλότερος τῶν ἄλλων ἦν προωρισμένος εἰς προφύλαξιν τῆς πόλεως καὶ τῶν πέριξ. Ὁ Τσιφτὲ μιναρὲ ἦ οἱ ὀβελίσκοι τοῦ Θεοδοσίου σώζονται εἰσέτι, ἀλλ' αἱ τάφροι αἷτινες περιεκύκλουν τὰ τείχη, ἐπληρώθησαν ἐπὶ τμήματός τινος τῆς τοποθεσίας αὐτῶν συγκροτεῖται τανῦν ἡ ἀγορὰ τῶν ἵππων.

Παρὰ τὴν ἀκρόπολιν εὐρίσκεται τὸ πυριτιδοποιεῖον (Δζ' ἐπ. χανὲ) ὅπερ κατὰ τὴν ἐπιγραφὴν, ἣτις εὐρηται περσιιστὶ ἐγκεχαραγμένη ἐπὶ

τῆς Πύλης ἀνέρχεται εἰς τὸ ἔτος 962. Τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην κατὰ παράκλησίν μου μοὶ μετέφρασεν ὁ Ἕλλην πεζοπόρος κ. Ἐμμανουὴλ Λάκων ἔχουσαν ὡς ἑξῆς: «Δοῦλοι τοῦ Θεοῦ, ἀκούσατε τί μέλλω νὰ εἶπω ὑμῖν. Ἐγὼ ὁ Μιλί-Χὰν ἦλθον ἐκ τῆς χώρας τῶν ἐλλήνων, ἐξελεξάμην τὸ μέρος τοῦτο πρὸς κατοικίαν καὶ χάριν ἀναμνήσεως ἀνήγειρα τὸ οἰκοδόμημα τοῦτο, τὸ ὁποῖον προώρῃσα εἰς κατοικίαν τῶν σοφῶν καὶ τῶν ἐγγραμμάτων». Αἱ διασκεδάσεις οὔτε πολυάριθμοι οὔτε ποικίλοι εἶναι ἐν Ἐρζερούμη. Τὰς παρασκευὰς ὁμῶς καὶ τὰς ἑορτὰς συναυλίας τελοῦνται ἐν τοῖς κυριωτέροις καφφενείοις τῆς πόλεως, ὑπὸ μουσικῶν, οὐ πολλῆς ἀπολαυόντων τῆς τοῦ λαοῦ ἐκτιμήσεως καὶ ἀδόντων δι' ἑρρίνου φωνῆς τῇ συνοδίᾳ διαφόρων ἐπιχωρίων ὀργάνων, ὡς τοῦ καλουμένου σὰζ (εἶδος κιθάρας) τοῦ κεμεντζέ καὶ τοῦ σαντουρίου, αποτελουμένου ἐκ μεταλλικῶν χορδῶν ἐντεταμένων ἐπὶ σανίδος καὶ κρουομένων διὰ δύο μικρῶν τεμαχίων ξύλου· τέταρτον ὄργανον εἶδος ταμπουρίνου συμπληροῦ συχνάκις τὴν ὀρχήστραν. «Οἱ καλλιτέχναι οὗτοι, ἄρχονται τοῦ ἔργου ἀπὸ πρωίας καὶ παύονται αὐτοῦ τὸ ἑσπέρας. Ἐνταῦθα ὑπάρχουσι πολλὰ βυρσοδεψεῖα, σιδηρουργεῖα καὶ χαλκουργεῖα πολὺ καλύτερα ἀπὸ πολλὰς ἄλλας πό-

λεις. Ἐν τῇ πόλει ταύτῃ περσικὰ χαλία δύνανται νὰ εὐρεθῶσιν ἄνευ μεγάλης δυσκολίας.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΠΕΡΙΞ ΤΗΣ ΘΕΟΔΟΣΙΟΥΠΟΛΕΩΣ

Ἐκ τῶν πέριξ τῆς Θεοδοσιουπόλεως μερῶν ἄξιον σημειώσεως εἶναι, ἡ Ἰλιτζα (ἔδρα τῆς ὑποδιοικήσεως Ὀβὰ) ἥτις διὰ τὴν γλυκύτητα τοῦ κλίματος, τὴν ἐξαιρετον τοποθεσίαν, τὰς πολλὰς θερμὰς, συχνάζεται τὸ θέρος ὑπὸ τῶν κατοίκων τῆς πόλεως καὶ τῶν πέριξ.

Ἡ Ἰλιτζα = ὑποχλῆρον ὕδωρ, κέκτῃται τρεῖς μεταλλικὰς πηγὰς καὶ τρία λουτρά, ἐν δὲ τοῖς πέριξ ἀνθρακωρυχείον, μὴ παραχωρηθὲν εἰς ἐκμετάλλευσιν, θεωρούμενον ὁμῶς ὡς σπουδαιότατον ἢ ἐκμετάλλευσις αὐτοῦ θὰ ἀπέβαινε λίαν προσοδοφόρος καὶ θὰ παρείχε πρὸς τούτοις μεγάλας ὑπηρεσίας, διότι ὁ χειμὼν εἶναι μακρὸς καὶ δριμύς ἐν Θεοδοσιουπόλει, τὰ δὲ ξύλα πωλοῦνται ἐν ὑπερόγκῳ τιμῇ — Ἡ Ἰλιτζα κατοικεῖται ὑπὸ Ἀρμενίων ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον καὶ ὀλίγων Τούρκων.

Ὡς φαίνεται εἰς Ἰλιτζα πρὸ πολλῶν ἐτῶν ὑπῆρχε Ἑλληνικὴ Κοινότης, ἥτις κατὰ τὰς τελευταίας ἑκατονταετηρίδας ἔνεκα τῶν καιρικῶν περιστάσεων παρήκμασε τέλεον καὶ κατηρημώθη. Οἱ ὀλίγοι ἔναπομείναντες ἐν αὐτῇ μέχρι τοῦ 1815 ἠναγκάσθησαν καὶ οὗτοι ἔνεκα τοῦ εὐαρίθμου

αὐτῶν νὰ μεταβῶσιν εἰς Ρωσσίαν ὅπου καὶ ἀπεκατεστάθησαν. Ἐν τῇ Ἰλιτζα σώζεται μόνον τὸ ἑλληνικὸν νεκροταφεῖον ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν τῶν νῦν κατοίκων αὐτῆς Ἀρμενίων καὶ Τούρκων «ροῦμ μεζαρλίκ» καὶ ὡς φαίνεται πλησίον αὐτοῦ ὑπῆρχε καὶ ναὸς ὅστις καὶ ἀπετεφρώθη βραδύτερον. Τὰ ἐρείπια ταῦτα πολλάκις ἐπεσκέφθην μετὰ τῆς συζύγου μου καὶ τοῦ θυγατρίου μου. Ἐκεῖνο δὲ τὸ ὅποιον μοι ἔκαμεν μεγίστην ἐντύπωσιν, ἦτο ἢ κατὰ τὴν πρώτην ἐπίσκεψιν τῶν ἐρειπίων τούτων πραγματογνωστικὴ ἐρώτησις τοῦ θυγατρίου μου Ἀθανασίας: διατί εἶναι πέτρες ἐδῶ πατέρα; Ἀμέσως δάκρυα ἔρρυσαν ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν μου, ἀναλογισθεῖς τὸ περιεχόμενον τῆς ἀπαντήσεως καὶ σταματήσας ὀλίγον, ἐνεθυμήθην τοὺς πλήρεις ἀληθείας ἐκείνους στίχους τοῦ ἄσματος τῆς μητρὸς τοῦ Ἡλίου — «Σἐρείπια μαῦρα σ' ἀφήκαν θαμμένη, καὶ σέχουν ξεχάσει δικοί σου καὶ ξένοι».

Χολέγα—κωμόπολις 2 ἡμέρας πρὸς τὸ ἐνδότερον τῆς Θεοδοσιουπόλεως ἐν τῇ Κουρδία, ἔχουσα περὶ τὰς 50 οἰκογενεῖας Ἑλλήνων ὀρθόδοξων ὀμιλούντων τὴν Κουρδικὴν γλῶσσαν ἐκτὸς 5—6 ἀτόμων ὀμιλούντων τὴν Λαζικὴν. Οἱ δυστυχεῖς οὗτοι Ἕλληνες εἶναι ἀξιολύπητοι—σχολεῖον δὲν ἔχουσι. Πάντες καταγίνονται εἰς τὴν κτηνοτροφίαν καὶ τὴν γεωργίαν—Δὲν εὐρέθη

κανείς μεταξύ αὐτῶν πεπαιδευμένος νὰ ζητήσῃ χεῖρα βοηθείας πρὸς ἴδρυσιν σχολείων, ὡς ἐκκλησία χρησιμεύει αὐτοῖς μικρὸς οἰκίσκος— Πολλάκις ἔρχονται εἰς Θεοδοσιούπολιν οἱ δυστυχεῖς, καὶ ἔτυχε ἰὰ συνομιλήσω μετὰ τινος ὀμιλοῦντος ὀλίγον τὴν Λαζικήν, ὁ ὁποῖος μετὰ μετὰ πόνου μᾶλεγεν, δὲν ἔχομέν σχολεῖον— τί νὰ κάωμεν—ἐχάσαμε τὴν γλῶσσάν μας ἄλλ' ὄχι καὶ τὴν θρησκείαν μας—Εὐχῆς ἔργον ἤθελεν εἶσθε, ἐὰν ὡς ἀπὸ μηχανῆς Θεὸς ἐπήρχετο ἄρωγός τις πρὸς ἴδρυσιν σχολείου τινὸς ἐν τῇ ἐντὸς τῇ Κουρδία εὐρισκομένη ταύτῃ κωμοπόλει. Ἐφιστῶ τὴν προσοχὴν τῶν ἀρμοδίων διὰ τὴν κωμοπόλιν ταύτην, ἣτις μετὰ παρέλευσιν ὀλίγων ἐτῶν μέλλει νὰ ἐκ κουρδισθῇ πρὸς μέγα αἰσχος τῶν ἀπανταχοῦ εὐρισκομένων Ἑλληνικῶν Φιλεκπαιδευτικῶν Συλλόγων.

Νικχὰγ χωρίον ὄχυρὸν 11 χ. μ. μακρὰν τῶν ρωσσικῶν ὀρίων ἔδρα ὑποδιοικήσεως κατοικούμενον ὑπὸ Ἀρμενίων καὶ Τούρκων.

Βαγιαζήτ πόλις ὄχυρὰ κτισθεῖσα ὑπὸ Βαγιαζήτ τοῦ Γιλδιριμ, ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τοῦ Εὐφράτου πρὸς τὴν Λ. Οὐρμιάν καὶ τὰ Τουρκοπερσικὰ σύνορα.

Εἰς τὴν μητρόπολιν Θεοδοσιουπόλεως ὑπάγονται καὶ τὰ ἐξῆς χωρία κατοικούμενα ὑπὸ Ἑλλήνων ὀμιλοῦντων τὴν τουρκικὴν γλῶσσαν ἐλείψει σχολείων.

Κατράχ (20 οίκ.). Χόσκιθι (40 οίκ.) Καρὰ
ισμὰκ (15 οίκ.) Τσαμούρια (25 οίκ.) Τὰ χωρία
ταῦτα ἐγκατελείφθησαν εἰς τὴν τύχην των. Διὰ
τὸ χωρίον Τσαμούρια ἐλήφθη φροντὶς παρὰ
τῶν ἐν Τραπεζοῦντι ἀδελφῶν Σεράση περὶ ἀπο-
στολῆς διδασκάλου πρὸς διάδοσιν τῆς ἑλλη-
κῆς γλώσσης. Χιλιάκις εὖγε εἰς τοὺς ἐθνώπρε-
πῶς ἐργαζομένους ἀδελφούς Σεράση. Τὸ παρά-
δειγμα αὐτῶν εἶθε νὰ εὖρη ἡχὼ καὶ εἰς τὰς καρ-
δίας τῶν ἐν Τραπεζοῦντι βαθυπλούτων ὁμογε-
νῶν. Εἶθε. Ἐλπίζω ὁμως ὅτι ἡ Α. Μ. ὁ πατριάρ-
χης Ἀντιοχείας ἀναγινώσκων τὰς γραμμὰς ταύ-
τας θέλει φροντίσῃ. Εἶθε. Ἐὰν ὁμως δὲν ἤθελέ
ληφθῆ φροντὶς καλὸν ἤθελεν εἶσθε σύμπασα ἡ
ἐπαρχία Θεοδοσιουπόλεως νὰ ποσκιρτήσῃ καὶ
προσκολληθῆ εἰς τὴν ἐπαρχίαν Χαλδίας πρὸς
σωτηρίαν αὐτῆς.

Βαϊβούρτ (ὑψ. 1600 μ.) εἶναι πόλις 10,000
κατοίκων, συνεσφιγμένη ἐντὸς δύο λόφων μετ'
ἀγορᾶς ἱκανῶς σπουδαίας, καὶ ἐτέρας μεγάλης
τοιαύτης, συγκροτουμένης τὸν Μάϊον καὶ Σε-
πτέμβριον. Αἱ οἰκίαι μονώροφοι σχεδὸν πᾶσαι,
εἰσὶ κακῶς ἐκτισμένοι καὶ ἔνεκα τοῦ μεγάλου
ψύχους τοῦ χειμῶνος ἔχουσι μικρότατα παράθυ-
ρα. Ὁ Τσοροῦκ (Κῦρος) ρέων ἐκ τοῦ νότου πρὸς
βορρᾶν, διαχωρίζει τὴν πόλιν εἰς δύο τμήματα,
συνδεόμενα μετ' ἀλλήλων διὰ τεσσάρων ἢ πέντε

μικρῶν γεφυρῶν. Ὁ πρὸς ἀνατολὰς ἐν εἶδη ὀ-
στράκου χελώνης λόφος ὀχυροῦται ὑπὸ εὐρείας
ἀκροπόλεως ἐν ἐρειπίοις μετὰ προχώματος καὶ
χαρακωμάτων κατερχομένων μέχρι τοῦ ἡμίσεως
ὑψους τοῦ λόφου. Ἐκεῖ κατὰ τὴν ἔλευσίν μου εἰς
Θεοδοσιούπολιν ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ λόφου, εἶ-
δον κατασκηνώσεις ἰνὰς τῶν Κούρδων μετὰ τῶν
μελαινῶν αὐτῶν σκηνῶν καὶ τῶν κτηνῶν αὐτῶν
βοσκόντων ἐν τοῖς πέριξ. Ὁ σῆτος τοῦ ὄροπε-
δίου τοῦ Βαῖβούρτ τροφοδοτεῖ δεκάδα περίπου
ἀρμενικῶν χωρίων. Αἱ οἰκίαι εἶναι μονώροφοι
ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μετ' ἐπιπέδων στεγῶν κεκα-
λυμμένων ὑπὸ χώματος. Ἐνταῦθα ὑπάρχει μικρὰ
ἑλληνικὴ κοινότης ἀποτελουμένη ἐξ ἐμπόρων τῶν
πλείστων ἐλθόντων ἐξ Ἀργυρουπόλεως καὶ Τρα-
πεζοῦντος· διατηροῦσι ἂν καὶ ὀλίγοι 30 μόλις
οἰκογένειαι πάσῃ δυνάμει σχολεῖον καὶ ἐκκλη-
σίαν. Τὸ Βαῖβούρτ ἐκκλησιαστικῶς ὑπάγεται
εἰς τὸν θρόνον Θεοδοσιουπόλεως, ὁ ὁποῖος ἀπὸ
δέκαπενταετίας χηρεῦει καὶ ἐλπίζομεν ὅτι ἡ ἑλ-
ληνικὴ κοινότης Βαῖβουρτίου ἐν τῇ διακρινοῦσῃ
αὐτῇ φιλογενεῖα, θέλει ἔλθῃ εἰς συνενόησιν
μετὰ τῆς ἑλληνικῆς κοινότητος Θεοδοσιουπό-
λεως, ὅπως ἀπὸ κοινοῦ κινήσωσι πάντα λίθον
πρὸς πλήρωσιν τοῦ χηρεύοντος θρόνου, δι' ἑλ-
ληνοφώνου μητροπολίτου. Γνωρίζετε κάλλιον
ἐμοῦ ὧ φιλογενεῖς κάτοικοι τοῦ Βαῖβουρτίου τὴν

ανάγκην τῆς πληρώσεως τοῦ μητροπολιτικοῦ τούτου θρόνου. Αἱ πολλαὶ ἔθνικαὶ ἡμῶν ἀνάγκαι ἐπιβάλλουσιν ἡμῖν ἄντονον ἐνέργειαν. — Ἐὰν ἡμεῖς θελήσωμεν θὰ τὸ κατορθώσωμεν. — Τὸ πρῶτον ἔθνικόν μας ἔργον θὰ εἶναι ἡ ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τῆς Θεοδοσιουπόλεως σύνταξις ἐγγράφου καταλλήλου πρὸς τὴν Α. Μ. τὸν πατριάρφην Ἀντιοχείας ἐν τῷ ὁποίῳ ἐγγράφῳ θὰ ζητῶμεν τὴν ἀποστολὴν ἑλληνοφώνου ἀρχιερέως — καὶ ἴδωμεν τί θὰ μᾶς ἀπαντήσῃ ἡ Α. Μ. ὁ πατριάρχης. Τὸ περιμένομεν.

Ἐρζινγκιὰν π. Ἀρσίγκη, ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Εὐφράτου καὶ ἐπὶ εὐρείας πεδιάδος, ἔδρα διοικητοῦ μετὰ 23000 κατοίκων, καὶ ἔδρα τοῦ Μουσούρου τοῦ Δ' στρατιωτικοῦ σώματος. Ἡ πόλις περικυκλοῦται ὑπὸ ἀμπελώνων καὶ κήπων καταφύτων συννεοῦται δὲ δι' ἀμαξιτοῦ 176 χ. μ. μετὰ τῆς Θεοδοσιουπόλεως. Καὶ ἐνταῦθα ὑπάρχει μικρὰ ἑλληνικὴ κοινότης ἐκ 30 οἰκογενειῶν συγκεϊμένη, διατηροῦσα καὶ αὐτὴ πάση δυνάμει ἐκκλησίαν καὶ σχολεῖον.

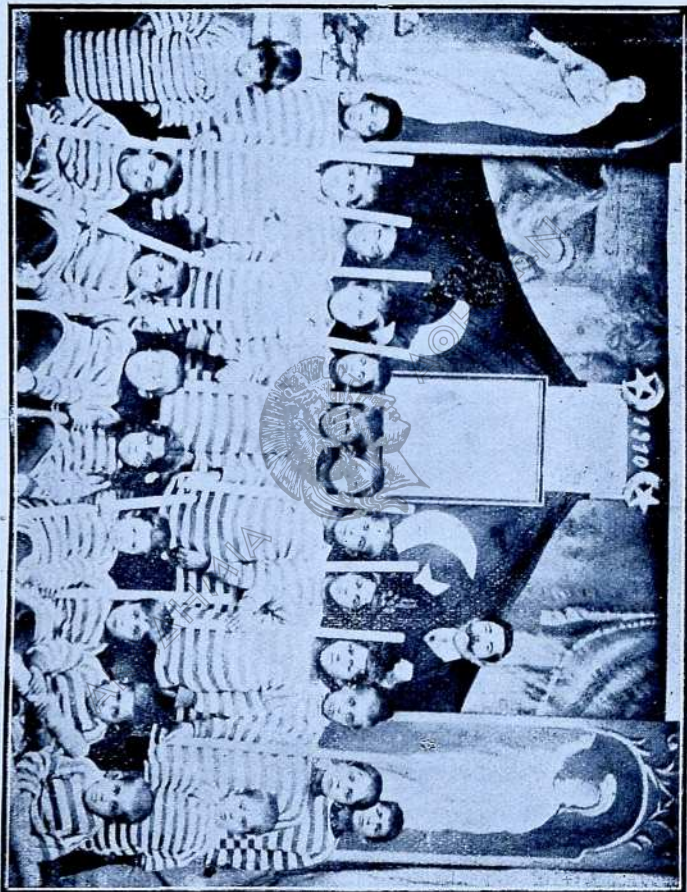
Αἱ κοινότητες ἅπασαι τῆς ἐπαρχίας Θεοδοσιουπόλεως χρῆζουσιν ὑποστηρίξεως ἐκ μέρους τῶν ἔθνικῶν κέντρων, διότι ἐνταῦθα τὰ τέκνα μας ἐρχόμενα νὰ ἐκπληρώσωσι τὴν στρατιωτικὴν θητείαν θὰ δύνανται νὰ εὐρωσι παρηγορίαν

καὶ περίθλαψιν. (Γνωστὸν ὅτι ἐν Θεοδοσιουπόλει ὑπάρχουσι πολλοὶ στρατιῶται Ἕλληνες).

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΘΕΟΔΟΣΙΟΥΠΟΛΕΩΣ

Μεταξὺ τῶν μεγάλων σχολείων τῶν ἄλλων ἐν Θεοδοσιουπόλει κοινοτήτων καὶ τῶν καθιδρυμάτων τῶν ξένων, ἢ τῶν ἐλλήνων ὀρθοδόξων κοινότης, μόλις 48 οἰκογενεῖς ἀριθμοῦσα, διατηρῆ πάσῃ δυνάμει ἀστικήν τῶν ἀρρένων σχολῆν ἐν ᾗ φοιτῶσιν καὶ τὰ θήλεα, διδάσκονται δ' ἐν τῇ σχολῇ τὰ ἐργόχειρα καὶ τὴν οἰκιακὴν οἰκονομίαν ὑπὸ πτυχιούχου διδασκαλίσεως. Τὸ τὸν Ἕλληνα Θεοδοσιουπόλεως χαρκτηρίζον εἶναι ἡ στοργὴ καὶ ἀγάπη πρὸς τὴν πάτριον αὐτοῦ γλῶσσαν, διὰ τοῦτο ὁ Θεοδοσιουπολίτης ἔχει ὡς ὄρον ἀπαραίτητον τῆς ζωῆς του, τὴν διατήρησιν τῶν ἐκπαιδευτηρίων του, ἔστω καὶ μὲ στέρρησιν τῆς ἑαυτοῦ τροφῆς. Πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ἡ καθαρεύουσα ἑλληνικὴ γλῶσσα ἐλαλείτο παρ' εὐαριθμοτάτων οἰκογενειῶν ἐν Θεοδοσιουπόλει. Τὸ ξενόφωνον ἐκλείπει ὅσημέραι ἀπὸ τῶν ὁμογενῶν, καὶ μετ' ἐγκαυχήσεως ἔθνικῆς ἀκούει τις τὴν Θεοδοσιουπολίτιδα νέαν γενεάν, νὰ ἐννοῇ, νὰ ὀμιλῇ καὶ γράφῃ τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν, γενικῶς νῦν. Ἡ συντήρησις τῶν σχολῶν τούτων ἀπαιτεῖ ἐτησίαν δαπάνην 150 λιρῶν ὀθωμανι-

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΧΘΡΗ ΘΕΟΔΟΣΙΟΥΤΙΟΛΕΞΕ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

κῶν. Πάγιοι πόροι εἰσὶν ὀλίγοι κτηματικάι πρόσσοδοι, αἱ λοιπαὶ δαπάναι καλύπτονται, ἐκ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου, καὶ ἐκ διαφόρων ἐκτάκτων πόρων, οὓς αἱ ἐκάστοτε ἐφορεῖαι ἐξευρίσκουσιν, οἱ δὲ Θεοδοσιουπολίται ἐν τῇ φιλομουσίᾳ τῶν καταβάλλουσιν. Καὶ εἶναι ὄντως ἀξίειπαινος ἡ ἑλληνικὴ κοινότης Θεοδοσιουπόλεως ἣτις μῆτε πολυπληθὺς μῆτε πλουσία οὖσα δὲν ὀκνεῖ νὰ δαπανᾷ ὑπὲρ ἐκπαίδευσως τῶν τέκνων της, ποσὸν ὅπερ ἄλλαι πλουσιώτεραι κοινότητες δυσκόλως θὰ κατέβαλον.

Εἶναι ἄξιος πολλῶν συγχαρητηρίων καὶ ἐθνικῶν ἐπαίνων, ὁ ἐφοροταμίας τῆς ἑλληνικῆς σχολῆς Θεοδοσιουπόλεως κ. Δημήτριος Κατενώφ ὅστις μ' ὄλας τὰς καιρικὰς περιστάσεις καὶ ἀνωμαλίας διετήρησεν ἀξιοπρεπέστατα τὴν σχολήν. Εἰς τοῦτο δ' οὐκ ὀλίγον συνετέλεσεν καὶ ἐκάστοτε συντελεῖ ὁ ἀξιότιμος κ. Λεωνίδας Μακρίδης, τὸ προπύργιον τῶν ἐκεῖ ἐγκατεστημένων ὁμογενῶν, πρὸς ὃν ἡ ἑλληνικὴ κοινότης Θεοδοσιουπόλεως τρέφει ἀμέριστον ἀγάπην καὶ ἐκτίμησιν, καὶ ὃν ὀφείλει τὸ πατριαρχεῖον δεόντως νὰ ἐνθαρρύνῃ, πρὸς σωτηρίαν τῆς ἐκεῖ ὁμογενοῦς κοινότητος. Κατὰ τὴν ἀναχώρησίν μου ἐκ Θεοδοσιουπόλεως 12 ἰουνίου, ἐπειδὴ εὐρίσκειτο εἰς Σαρῆ Καμοὺς δι' ἀλλαγὴν ἀέρος τῷ ἀπέστειλα τὴν ἐξῆς λακωνικὴν ἐπιστολήν· «ἀτρέμας ἔ-

σο..» Β. Μ. . . . Ἐπίσης ἡ κοινότης Θεοδοσιουπόλεως εἶναι ἀξία συγχαρητηρίων διότι δὲν ἐδέχθη τὴν πρότασιν τοῦ ἐν Ἐρζερούμη Ρώσσου προξένου κατὰ τὸ ἔτος 1897 περὶ εἰσαγωγῆς ἐν τῇ σχολῇ τῆς Ρωσσικῆς γλώσσης ὑπὸ διδάσκαλον Ρώσσον! Καλὸν ὅμως ἤθελεν εἰσθε εἰάν ἡ κοινότης Θεοδοσιουπόλεως διὰ παντὸς μέσου ἤθελεν ἀντικαταστήσῃ τὸν ὀθωμανὸν διδάσκαλον τῆς τουρκικῆς διὰ χριστιανοῦ. Ναὶ μὲν, ἡ σεβαστὴ δημογεροντία πιεσθεῖσα ἐδέχθη τότε, ἀλλὰ τῶρα δύναται νὰ τὸν ἀντικαταστήσῃ διὰ πολλοὺς καὶ διαφόρους εὐνοήτους λόγους.

ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΘΕΟΔΟΣΙΟΥΠΟΛΕΩΣ

Ἡ ὀρθόδοξος ἑλληνικὴ Ἐκκλησία τῆς Θεοδοσιουπόλεως ἱτιμωμένη ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου Γεωργίου τοῦ Τροπαιοφόρου, εἶναι ἐκτισμένη ὀλίγον μακρὰν τῆς ἑλληνικῆς σχολῆς καὶ σχεδὸν πρὸς τὸ ἄκρον τῆς πόλεως. Ὁ ἀρχαῖος ναὸς εἰς τὴν θέσιν τοῦ ὁποίου ἐκτίσθη ὁ νέος ἦτο σμικρότατος χαμηλότατος καὶ δίκην κατακόμβης, μόλις εἶχε περὶ τὰ δύο μέτρα ὕψος, ἄνωθεν τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς, καὶ ἐστερεῖτο κωδωνοστασίου, γυναικείου, καὶ ὡς φαίνεται ἔκ τινος μητροπολιτικοῦ ἐγγράφου ἀπετεφρώθη, καὶ πά.

λιν ἀνφοδομήθη με τὴν αὐτὴν περιφέρειαν μὲν, με ὀλιγώτερον ὅμως ὕψος. Γνωστὸν τυγχάνει τοῖς πᾶσιν, ὅτι, ὁ Ἕλλην τῆς Μικρᾶς Ἀσίας εὐρίσκετο κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην εἰς κατάστασιν μὴ ἐπιτρέπουσαν αὐτῷ τὴν ἀνέγερσιν μεγαλοπρεπῶν εὐκτηρίων οἴκων. Καὶ δὴ ἐν τοῖς πρώτοις κατηργήθη πᾶσα θρησκευτικὴ τελετὴ τῆς ἐξωτερικῆς λατρείας τοῦ χριστιανισμοῦ ὑπὸ τῶν ἐπιδρομέων τῆς Κόκκινης μηλιᾶς. Οἱ δυστυχεῖς χριστιανοὶ ἐκαλοῦντο εἰς τὸν ναὸν περὶ ὄρθρον βαθὺν κατὰ τὸν ἐξῆς τρόπον· Ὁ κανδηλάπτης περιερχόμενος τὴν πόλιν, ἔκρουε τὰς θύρας τῶν ὀρθοδόξων, οἱ δὲ χριστιανοὶ ἀφυπνιζόμενοι, ἔσπευδον εἰς τὸν ναὸν ὅπως εὐχαριστήσωσι τῷ Θεῷ, διότι πλησθείσης οἴκτου τῆς καρδίας τοῦ τούρκου, συγκατετέθη οὗτος νὰ ἐπιτρέψῃ, τῷ χριστιανῷ ἀντὶ τοῦ νενομισμένου χαρατσιοῦ, νὰ φέρῃ τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τῶν ὤμων. — Αἱ δὲ λίαν ἀπομεμακρυσμένοι τῶν ναῶν οἰκίαι ἐλάμβανον γνῶσιν τῆς ἐμφανίσεως τοῦ λυκαυγούς διὰ τῶν ἀλεκτόρων, οἵτινες ἀντικαθίστων τοὺς κανδηλάπτας, τὰ σήμανδρα καὶ τὰ ὄρολόγια.

Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1854 ἤρξατο ἡ μεγαλοπρεπὴς ἀνέγερσις τοῦ ναοῦ τῆ δραστηρίῳ ἐνεργείᾳ τοῦ αἰοιδίμου μητροπολίτου Τιμοθέου. Ἀνηγέρθη δὲ δι' ἀδράς συνεισφορᾶς τῶν Θεοδοσιουπολιτῶν

καὶ διὰ προαιρετικῆς τῶν ἔξω ὁμογενῶν ἀ-
νῆλθεν αὐτῇ εἰς τὸ σημαντικὸν ποσὸν τῶν 300
λιρῶν.

Κατὰ τὸ ἔτος 1865 ἐγένετο ὁ τέμπλος τοῦ
ναοῦ τῇ ἐπιστάσει τοῦ προκρίτου Λαζάρου Μα-
κρίδου, κατὰ δὲ τὸ ἔτος 1876 ἐγένετο ἡ ἐσωτε-
ρικὴ διακόσμησις τοῦ ναοῦ, εἰκόνες, ἄμβων,
στασιδία κ.τ.ἄ. τῇ εὐγενεῖ φροντίδι καὶ ἐπιμε-
λείᾳ τῶν προκρίτων Παναγ. Τσαλιγοπούλου, Λα-
ζάρου Μακρίδου, Θ. Ὀρνιθοπούλου καὶ Δημη-
τρίου Μουζειδίου.

Πράγματι ἡ ἐσωτερικὴ διακόσμησις τοῦ ναοῦ
τούτου εἶναι ἔκτακτος· αἱ δὲ εἰκόνες ὑπὸ ἔποψιν
ζωγραφικῆς ἐπέτυχον ἄριστα. Αναγινώσκων τις
τὰ ἔγγραφα τῆς διακοσμῆσεως τοῦ ναοῦ ἀνα-
καλύπτει ἀκουσίως τὴν φιλογένειαν, εὐσέβειαν
καὶ προθυμίαν πρὸς πᾶν τὸ ἐθνικὸν, τῶν ἀνδρῶν
τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Ὁ ναὸς οὗτος παρὰ πάν-
των ὁμολογεῖται ὡς ὁ μεγαλοπρεπέστατος καὶ
ὁ καλλιτεχνικώτερος τῶν ἐν τῷ κλίματι τοῦ πα-
τριαρχείου Ἀντιοχείας εὕρισκομένων ναῶν.

Ἐξώθεν ὁμως τοῦ ναοῦ τί βλέπω; Οἴμοι, τὸ
σεσαθρωμένον καὶ ἐτοιμόροπον πλέον οἰκοδό-
μημα τῆς μητροπόλεως τὸ ὁποῖον μὲν ὑπενθυμί-
ζει τὸ τοῦ σοφοῦ Ι. Βαλαβάνη, ὅστις λόγον ποι-
ούμενος περὶ τῶν ἐρειπίων τῆς μικρᾶς Ἀσίας
λέγει, αὐτὸν περιφανεῖς ναοὶ καὶ τὰ δαιμόνια ἔργα

τέχνης τῶν ἀποιχομένων γενεῶν τέλεον ἐξηλείφθησαν ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς, ἡ δὲ χαριτόβρυτος γῆ ἀπεσκελετώθη ἐξ ὀλοκλήρου».

Ἐπίτροπος τοῦ ναοῦ τούτου διετέλεσεν ὁ φιλογενέστατος κ. Σαμψὼν Μακρίδης, ὅστις εἶναι ἄξιος πολλῶν ἐπαίνων διὰ τὴν μετ' αὐταπαρνήσεως ἐπιτελεσιν τοῦ καθήκοντός του.

Ὁ βέβηλος τῆς ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Γεωργίου
τῆς ἑλληνικῆς κοινότητος Θεοδοσιουπόλεως

Γ. Κεφαλίδης

ΚΕΦΑΛΙΔΗ. Δεν ἦσο γενναῖος, μᾶλλον ἦσο δειλός, ἐνῶ ἐπαρουσιάζεσο ὡς γενναῖος κομπορήμων καὶ ἐγῶιστῆς· ἔθυσες τὰ ἱερώτερα αἰσθήματα, τὰς ὑψηλοτέρας ἰδέας πρὸ τοῦ ταπεινοῦ καὶ ἐξηυτελισμένου ἐγώ σου. Ἐπεθύμεις νὰ ἦσαι μικρὸς τυραννίσκος τῆς κοινότητος Θεοδοσιουπόλεως καὶ πάσης ἀδυναμίας ἐπελαμβάνεσο καὶ ἐδημιούργεις καταστροφὰς ἐπὶ καταστροφῶν διὰ τὸ ἀσθενὲς θήραμά σου. Ἦσο ψυχὴ ποταπὴ καὶ ἀνίερος καρδιά θηριώδης καὶ αἰμοχαρῆς, ἐγένεσο σὺ ἡ αἰτία, ὥστε ἡ ἐκκλησία νὰ πολιορκηθῇ ὑπὸ στρατοῦ, καὶ νὰ μείνῃ κλειστὴ καθ' ὅλην τὴν Μεγάλην ἑβδομάδα καὶ δὴ κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυ-

ρίου!!! Μετῆλθες πᾶν μέσον συκοφαντίας πα-
ρὰ τῷ εὐπίστῳ νομάρχη διὰ τὸν ἀθῶον καὶ ἄρι-
στα μεμορφωμένον ἐφημέριον τῆς κοινότητος
Στυλιανόν, ὃν καὶ κατώρθωσας νὰ ἐξορίσης
μετὰ κουστωδίας στρατιωτῶν, διότι δῆθεν δὲν
εἶχεν ὀθωμανικὰ φρονήματα!!! παρέδωσες τὴν
κλεῖδα τὴν ἐκκλησίας τῷ νομάρχη! Δὲν ἤρκε-
σθης μόνον εἰς τοῦτο ἀρνησίθρησκε, ἀλλ' ἐξώ-
ρισας καὶ τὸν μετέπειτα ἐπὶ τούτῳ ἀποσταλέν-
τα παρὰ τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριαρχείου ἔξαρχ-
χον κ. Γερβάσιον Σουμελίδην, διότι κατιδὼν
τὴν ἄδικον καὶ ἀντεθνικὴν διαγωγὴν σου σ' ἐ-
νουθέτησεν ὡς ἔδει εἰς κληρικὸν διαιτητὴν. Καὶ
ὅμως ἡ σκληρὰ σου καρδιά δὲν συνετρίβη
ἐξ ἐναντίας ἔχαιρε βλέπουσα ἀποστελλόμενον
τὸν ἔξαρχον μετὰ κουστωδίας εἰς τὸ στρατοδι-
κεῖον Ἐρζινγκιὰν, διότι δῆθεν ἐμβάλλει ἀντο-
θωμανικὰ φρονήματα εἰς τοὺς χριστιανοὺς στρα-
τιώτας. Καὶ οἱ μὲν ὑπὸ σοῦ συκοφαντηθέντες
καὶ ἐξορισθέντες ἐστέφθησαν ὑπὸ τε τῶν πα-
τριαρχείων καὶ τοῦ ἔθνους ἡμῶν, δι' ἁμαράντου
στεφάνου, τῆς αὐτῆς δὲ τιμῆς ἠξιώθη καὶ ἡ σε-
βαστὴ δημογεροντία Ἐρζερούμης ὧν τὰ ὀνό-
ματα θέλουσιν σημειωθῆ ἔν ταῖς δέλτοις τῆς
ἱστορίας.

Σὺ ὅμως ἀπόβλητος τῶν κοινωνικῶν συνθη-
κῶν, θὰ ἀφίστασαι τῶν ἐγκοσμίων, τῆς μνήμης

τοῦ βεβήλου μόνον γενόμενος ἄξιος. Ἐπὶ τῆς βαρυτάτης τοῦ τάφου σου πλακὸς ἐνεγράφη ἤδη «Φεύγετε τὸν βέβηλον» καὶ αἱ ἀραὶ ἀλληδιάδοχοι σωρεύονται ἐπὶ τῆς ὑπ' αὐτὴν ἐγκλειομένης Κεφαλῆς σου.

Φανάριον τῇ 25ῃ Ἰουνίου 1911.

Ἐπιτολὴ πρὸς τὴν Α. Μ. Μακαριότητα τὸν Πατριάρχην Αντιοχείας κ. κ. Γρηγόριον

Εἰς Δαμασκόν.

Μακαριώτατε,

Τὸ τῆς Θεοδοσιουπόλεως εὐσεβὲς χριστεπώνυμον πλήρωμα, βαθύτατα συντετριμμένον τὴν καρδίαν, καὶ ἐν ἀπογνώσει διατελοῦν, βαρέως φέρει τὴν ἀπὸ 10ετίας χηρείαν τοῦ θρόνου τούτου. Αἱ περιστάσεις, Μακαριώτατε, ἀπαιτοῦσιν τὴν ὅσον τὸ δυνατόν τάχιον, πλήρωσιν τοῦ θρόνου τούτου διὰ Μητροπολίτου δραστηρίου πολυπείρου ἑλληνοφώνου καὶ ἱκανοῦ. Μὲ καρδίαν πάλλουσαν περιμένομεν τὴν μακαρίαν ἐκείνην ἡμέραν, ἣτις ἐνταυτῷ θὰ ἦναι καὶ ἔναρξις τῆς εὐτυχίας, τῆς ὁποίας πρὸ πολλοῦ στερεῖται ἡ ἐπαρχία αὕτη. Δὲν κρύπτω Μακαριώτατε ὅτι ὁ μέλλων Μητροπολίτης τῆς ἐπαρχίας ταύτης, ἔχῃ καὶ σπογγίσῃ πολλὰ δάκρυα, πολλὰς πληγὰς καὶ θεραπεύσῃ, καὶ πλείστας καρδίας καὶ παρηγορήσῃ. Ἐπὶ τούτοις ἐξαιτούμενος τὰς εὐχὰς καὶ εὐ-

λογίας τῆς Ὑμετ. Μακαριότητος ὑποσημειοῦμαι
βαθυσεβάστως

ΒΑΣΙΛ. ΜΑΡΓΑΡΙΤΗΣ

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΟΜΟΝΟΙΑ

Ἡ ἰδρυσις τοῦ συλλόγου τούτου κυρίως ὀφεί
λεται εἰς τὸν εὐγενῆ ζῆλον τῶν φιλομούσων νέων
τῆς πόλεως ταύτης, οἵτινες βαθύτατα ἠσθάνθη-
σαν τὴν ἀνάγκην τῆς ἰδρύσεως παρθεναγωγείου,
διὰ τὴν ἔλλειψιν τοῦ ὁποίου ἠναγκάζοντο τὰ κο-
ράσια νὰ μεταβαίνωσιν εἰς τὰς ἐνταῦθα σχολὰς
τῶν καλογραιῶν. Δυσχερὲς τῷ ὄντι τὸ ἔργον ὃ
περ ἀνέλαβον, πολλαὶ δὲ δυσκολίαι καὶ ἐμπόδια
συνήθη ἐν τοιαύταις περιστάσεσι παρουσιά-
σθησαν, ἔτι δὲ καὶ ἡ ἐνταῦθα ἐνσκήψασα ἀπο-
δημία, ἣτις σχεδὸν διεσκόρπισε τὰ εὐάριθμα
εἰσέτι μέλη αὐτῆς. Οἱ σχόντες τὴν πρωτοβου-
λίαν ταύτην νέοι δὲν ἀπεθαρρύνθησαν, ἀλλὰ διὰ
πλείονος ἔτι προθυμίας καὶ ζήλου ἐπεδίωξαν τὸν
ιερόν αὐτῶν σκοπὸν, καὶ οἱ κόποι των ἐστέφθη-
σαν ὑπὸ πλήρους ἐπιτυχίας. Ἰερὸς τῷ ὄντι καὶ
μέγας καὶ κοινωφελῆς ὁ ὑπὸ τοῦ συλλόγου ἡ
Ὁμόνοια ἐπιδιωκόμενος σκοπὸς ὅστις προυτίθε-
ται νὰ ἐξασφαλίσῃ κεφάλαια ἀρκούντα πρὸς τε
ἰδρυσιν παρθεναγωγείου ἔτι δὲ διατῶν τόκων αὐ-
τῶν νὰ ἐξασφαλισθῇ τοῦλάχιστον ὁ μισθὸς διδα

ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΠΑΡΘΕΝΑΤΩΛΕΙΟΝ

ΘΕΟΔΟΣΙΟΥΠΛΟΑΕΩΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

σκαλίσσης. Ἡ περιουσία τοῦ συλλόγου ἀνελη-
θοῦσα ἐκ διαφόρων συνδρομῶν, ἐτησίων ἐπιχο-
ρηγήσεων καὶ θεατρικῶν παραστάσεων εἰς 160
λίρ. ὄθωμ. περίπου κατετέθη εἰς τὸ μέγα τραπε-
ζικὸν κατάστημα τῶν ἀδελφῶν Καππαγιαννί-
δου· τὰ δὲ ἐπιπλα αὐτοῦ ὧν ἡ ἀξία ὑπερβαίνει
τὰς 50 λίρ. ὄθωμ. εἰσὶ τοποθετημένα ἐν τῇ με-
γάλῃ αἰθούσῃ τῆς σχολῆς. Τίς ἤλπιζεν ὅτι μία
δράξ Ἑλλήνων ἤθελε πράξῃ θαύματα ἐν τῇ ἀ-
ποκέντρῳ ταύτῃ γωνίᾳ; Ὑπὲρ τοῦ συλλόγου κάλ-
λιστα εἰργάσθη ἅπαντα μὲν ἡ νεολαία Ἐρζε-
ρούμης ἰδίως οἱ δόντες ζωὴν εἰς τὸν σύλλογον
εἶναι ὁ κάλλιστα μεμορφωμένος κ. Γεώργιος Πα-
οασκευᾶς, ὁ πρόεδρος τοῦ συλλόγου φέρελπισ
νέος κ. Σοφοκλῆς Χαραλαμπίδης Ἐπ. Κατενώφ
καὶ ὁ ὑπὲρ παντὸς ἔθνικου θυσιαζόμενος κ. Ἀρι-
στείδης Κυριακίδης. Εὐγε.

ΛΟΓΟΣ

περὶ ἰδρύσεως Ἑλληνικοῦ παρθεναγωγείου
ἐν Θεοδοσίουπόλει.

Κύριοι!

Κατὰ τὸ 1821 ὁ Ὑψηλάντης ἀνέκραξε «Ὅς
τις δὲν ἔχει μάχαιραν, ἄς πωλήσῃ τὸ φόρεμά
μου καὶ ἄς ἀγοράσῃ».

Ἐκ τῆς Ἐδρας κ' ἐγὼ σήμερον λέγω πρὸς ὑ-
μᾶς. «Ὅστις δὲν ἔχει τὸν τρόπον νὰ συνδράμῃ

ὑπὲρ τοῦ ἰδρυθησομένου Παρθεναγωγείου, ἅς
πωλήσῃ τὸν χιτῶνά του, ἅς πωλήσῃ τὰ ὑποδή-
ματά του, καὶ ἅς δώσῃ τὸν ὀβολόν του ὑπὲρ τῆς
ιδρύσεως αὐτοῦ.

Πρόκειται ν' ἀνεγείρωμεν Παρθεναγωγεῖον ἐπὶ
βάσεων στερεῶν καὶ ὑγιῶν ἀρχῶν διὰ τὴν ἀνα-
τροφὴν τῶν κορασιῶν μας. Πρόκειται δι' αὐτοῦ
νὰ μεταρρυθμίσωμεν καὶ ἀναμορφώσωμεν τὴν
κοινωνίαν μας, ἵνα δυναθῶμεν νὰ διασώσωμεν
τὴν ψυχορραγοῦσαν ἐθνικότητά μας, διὰ τῆς δια-
τηρήσεως τῆς πατρίου γλώσσης μας, τῶν ἐθίμων
καὶ τῆς θρησκείας μας. Ἴδου τί ἔγραφεν ἄλλοτε
ὁ ἐν Ἀθήναις Διομήδης Κυριακοῦ περὶ ἐκπαι-
δεύσεως τοῦ γυναικείου φύλου. «Βάσις τοῦ οἰ-
» κιακοῦ, τοῦ ἀληθοῦς πολιτισμοῦ, εἶναι ἡ ἠθι-
» κὴ καὶ διανοητικὴ τῶν γυναικῶν διάπλασις.
» Ἐν αὐταῖς δὲ κείται τὸ ὀρμητήριον καὶ τὸ κέν-
» τρον τῶν ἠπίων καὶ φιλανθρώπων αἰσθημάτων.
» Πρὸς δὲ τούτοις διὰ τῶν γυναικῶν εἰσχωροῦ-
» σιν εὐκολώτερον καὶ κραταιοῦνται ἐν τῇ οἰκο-
» γενεῖα αἱ θρησκευτικαὶ ἰδέαι, αἷτινες εἶναι τὸ
» ἔρεισμα τῶν χρηστῶν ἠθῶν».

Θέλομεν ὅθεν Παρθεναγωγεῖον εἰς ὃ νὰ διδά-
σκωνται τὰ καθήκοντα πρὸς τὸν Θεόν, πρὸς τοὺς
συζύγους, πρὸς τὰ τέκνα, πρὸς τὴν κοινωνίαν,
Παρθεναγωγεῖον ὅπερ νὰ ἐνσπείρῃ εἰς τὴν καρ-
δίαν τῶν τέκνων μας, τὴν ἀρετὴν, τὴν ἀπλότητα,

τὴν ἀφέλειαν, τὴν καρτερίαν φυγῆς εἰς τὰς δυστυχίας, καὶ τὴν φιλανθρωπίαν.

Δὲν ἔχομεν τὴν ἀπαίτησιν, ὡς εἶπον τινὲς εἰρωνικῶς, νὰ ἴδωμεν Εὐανθίας, Δοραϊστρίας, George Sand, Stael κ.τ.λ., μ' ὅλον ὅτι φρονῶ ὅτι ἡ ἑλληνικὴ εὐφυΐα δὲν ἔχει ὅρια, ἀπαιτοῦμεν ὅμως τὴν διανοητικὴν καὶ ἠθικὴν διάπλασιν τῶν τῶν κορασίων καὶ πρὸ πάντων τὴν γύμνασιν τῆς κρίσεως, στοιχεῖα ἀπολύτως ἀναγκαῖα τοῦ βιοπορισμοῦ. καὶ τῆς ἐν τῇ πεπολιτισμένῃ κοινωσίᾳ βιώσεως.

Ἡ σεμνότης κ' ἡ κοσμιότης εἶναι τὰ πρῶτα συστατικὰ τῆς καλῶς ἀνατραφείσης νεάνιδος, ἡ φιλοκαλία, ἀλλ' ὄχι ἡ πολυτέλεια, ἡ εὐστοχία τῶν ἀποκρίσεων, ἀλλ' ὄχι ἡ ἄνευ κρίσεως πολυλογία. Ἡ οἰκιακὴ οἰκονομία, ἡ φιλοστοργία, ἡ φιλοφροσύνη πρὸς ἕκαστον, ἡ φιλοπονία, εἶναι αἱ μεγάλαί ἀρεταί, αἱ χαρακτηρίζουσαι τὴν ἔμφρονα καὶ καλῆς ἀγωγῆς τυχοῦσαν γυναῖκα.

«Δεῖ χρημάτων καὶ ἄνευ τούτων οὐδὲν ἐστὶ γενέσθαι τῶν δεόντων». * Ἄς ἀποδυσθῶμεν ὅθεν πρὸς τὸν ἀγῶνα, καὶ ὅλοι μικροὶ καὶ μεγάλοι, ἔγγαμοι καὶ ἄγαμοι, πλούσιοι καὶ πένητες. * Ἄς συνδράμωμεν κατὰ δύναμιν εἰς τὴν καθίδρυσιν τοιοῦτου κοινωφελοῦς καταστήματος, ἐξ οὗ προσδοκᾶται ἡ εὐδαιμονία, καὶ ἡ ρύθμισις τῆς νέας ζωῆς τῶν ἀπογόνων μας.

Θεοδοσιουπολίται πάσης τάξεως εἰς ὧν τὰς φλέβας κυκλοφορεῖ εἰσέτι Ἑλληνικὸν αἷμα, ὅσοι ζηλεύετε τὴν δόξαν τῶν πρώην διὰ τὴν καθίδρυσιν τῆς ἑλληνικῆς σχολῆς καὶ ἀξιοῖτε νὰ δοξασθῆτε ὡς ἐκεῖνοι, πλούσιοι ὅσοι ἐπιθυμεῖτε νὸ μνημονεύεσθε ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων, ν' ἀποκαλῆσθε **εὐεργέται** τῆς κοινότητος, ὡς ὁ Ἄρσάκης, οἱ Ριζάραι, ὁ Ζάππας καὶ ἄλλοι πολλοὶ, συνδράμετε γενναίως, καὶ μάθετε ὅτι ἡ παρθενικὴ χορεία ἀπὸ τοῦδε δι' ὑμᾶς πλέκει ἀειθαλεῖς στεφάνους, ὅτι αἱ ἀθῶναι εὐχαὶ καὶ αἱ πρὸς τὸν Θεὸν δεήσεις τῶν ἀσθενῶν τούτων ὄντων, παραμυθήσονται ὑμᾶς διὰ τὰς θλίψεις σας, θέλουσιν ἀναπαύει τὴν συνείδησίν σας, καὶ παρατείνει τὰς ἡμέρας τοῦ βίου σας.

Ἄλλὰ τίς δύναται μᾶλλον καὶ πρὸ παντὸς ἄλλου νὰ μᾶς συνδράμῃ εἰς τὴν ἀνέγερσιν τοῦ Παρθενῶνος τούτου; τίς θέλει ἀναβιβάσει τὰς θυγατέρας μας εἰς τὸν Ἑλικῶνα;— Ἴδου φωνὴ ἐκ τοῦ Οὐρανοῦ.— Ἡ ἀδελφικὴ ἀγάπη καὶ ὁμόνοια. Αὐτὴν, ὅθεν, Κύριοι, ἄς ἐναγκαλισθῶμεν καὶ ἀσπασθῶμεν εἰλικρινῶς ἅπαντες, αὐτὴν ἄς ἔχωμεν ὑπ' ὄψιν εἰς ὅλας μας τὰς πράξεις καὶ διαλογισμοὺς, εἰς τὸν βωμὸν αὐτῆς ἄς προσφέρωμεν πᾶσαν δυνατὴν θυσίαν. Κάμνοντες δικαίας καὶ λογικὰς παραχωρήσεις πρὸς ἀλλήλους, ἄς τείνωμεν ὅλοι πρὸς ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν σκοπὸν,

τὴν πρόοδον τῆς κοινότητός μας, καὶ τὴν εὐ-
κλειαν τοῦ ἑλληνικοῦ ὀνόματος. Β. Μ.

Ἐν Θεοδοσιουπόλει τῇ 12ῃ Ἰουνίου 1911.

ΜΕΡΟΣ Δ'.

Ἡ μετὰ τὴν πολιορκίαν τοῦ 1876
κατάκτησις τῆς Θεοδοσιουπόλεως ὑπὸ τῶν Ρώσων.

Οἱ Ρῶσοι στρατηγοὶ ἀνέμενον βοθηείας ἀπὸ
τὸν κύριον στρατὸν ὃ ὁποῖος εὐρίσκετο πολιορ-
κῶν τὸ Κὰρς. Μετὰ δὲ τὴν ἄλωσιν τοῦ Κὰρς ὁ
μέγας δούξ Μιχαὴλ ἐνώσας τὰ δύο τουρκικὰ
σανδζάκια τοῦ Κὰρς καὶ Τσαλδῦρ ἐν μιᾷ Ρωσ-
σικῇ ἐπαρχίᾳ ἐπονομασθείση Ἐπαρχία τοῦ
Κὰρς, ἧς διοικητὴς διωρίσθη ὁ στρατηγὸς Πώπ-
κα, ἐπανεκάμψεν εἰς Τυφλίδα, ὃ δὲ Λόρις Με-
λικὼφ ἄγων δεκακισχιλίους ἄνδρας καὶ 10 πο-
λιορκητικὰ τηλεβόλα ἦλθεν εἰς Δεβὲ Βογζοῦν,
ὅπως αὐτοπροσώπως διευθύνῃ τὴν ἐπὶ 3 μῆνας
ἐν πολιορκίᾳ διατελοῦσαν ὑπὸ τὸν Χαΐμαν Θεο-
δοσιούπολιν.

Ὁ Μουχτὰρ πασᾶς μαντεύσας ὅτι ὁ σκοπὸς
τοῦ Ρώσσου στρατηγοῦ ἦτο, στρέφων τὰς θέ-
σεις τοῦ Τὸπ Δὰγ, νὰ πολιορκήσῃ ἐντελῶς τὸ
φρούριον, ἀπεφάσισεν οὐδόλως κλειόμενος ἐν

αὐτῷ νὰ ὑπάγῃ εἰς Βαϊβούρτ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς Τραπεζοῦντος καὶ νὰ ὀργανώσῃ ἐπικουρικόν τινα στρατόν· τὴν νύκτα λοιπὸν τῆς 13 δεκεμβρίου ἐξῆλθε τῆς Ἐρζεροῦμ μετὰ τινὰς χιλιάδας ἀνδρῶν, οἵτινες ὤφειλον νὰ χρησιμεύσωσι ὡς πυρὴν τοῦ νέου τούτου στρατοῦ. Μετ' αὐτοῦ ἐξηφανίσθη καὶ ἡ τελευταία ἐλπίς τῆς ἀμύνης τῆς πόλεως, ἣν κατέλιπεν εἰς οἰκτρὰν κατάστασιν. Τούτον διεδέχθη ὁ Ἰσμαήλ Χακκῆ ὅστις οὐδεμίαν ἀξίαν εἶχεν πολεμικοῦ ἀνδρός. Ἐπειδὴ δὲ καὶ ὁ Μουχτάρ δὲν ἔσχε τὸν ἀπαιτούμενον καιρὸν ὅπως παρασκευάσῃ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Ἐρζεροῦμ καὶ μάλιστα φθάσας εἰς Βαϊβούρτ τηλεγραφικῶς προσεκλήθη ὑπὸ τῆς κυβερνήσεώς του εἰς Κωνσταντινούπολιν. Ἡ Θεοδοσιούπολις περιέπεσεν εἰς τὰς χεῖρας τῶν Ρώσων τῇ 27 Ἰανουαρίου διὰ κατοχῆς πρῶτον τῆς ἐν Ἰλιτζα ὁδοῦ πρὸς Ἐρζερούμην.

«Ἡ Ἐρζεροῦμ κατακτηθεῖσα ὑπὸ τῶν Ρώσων προξένησε μεγίστην λύπην παρ' ἅπαντι τῷ τουρκικῷ στρατῷ—Ἡ πόλις ἔγραφεν ὁ ἐν αὐτῇ ἀνταποκριτὴς τοῖ «Χρόνου» μετὰ τὴν ὑπὸ Ρώσων κατάκτησιν οὐδὲν παριστᾶ ἕτερον, ἢ ἀπέραντόν τι νοσοκομείον ἔνθα πλείονες τῶν 100 καθ' ἑκάστην μεταβαίνουσιν εἰς τὴν τελευταίαν αὐτῶν κατοικίαν. Μόλις τὰ πτώματα αὐτῶν καλύπτονται ὑπὸ γῆς ἀφοῦ ἐπὶ ὀλόκληρον νύκτα

ἦσαν ἐκτεθειμένα εἰς τοὺς πάγους καὶ τὰς χόνας. Ὅποτεν ἀναλύσωσιν οἱ πάγοι τὸν προσεχῆ Ἄπριλιον αἱ συνέπειαι ἔσονται τρομεραί. Ἐπὶ τοῦ παρόντος ὁ τυφροειδῆς πυρετὸς ἐπικρατεῖ, τὸ δὲ ψῦχος λίαν προσβάλλει τοὺς κακῶς ἐνδεδυμένους καὶ διατρεφομένους δυστυχεῖς. Καθ' ἐκάστην ἀναφέρονται τρεῖς ἢ τέσσαρες ὑποκύπτοντες εἰς τὸ ψῦχος. Οἱ Ρῶσσοί διαμειναντες ἐν Θεοδοσιουπόλει μέχρι τῆς Ρωσσοτουρρικῆς συνθήκης ἔκτισαν ναῖσκον τινα ἐντὸς τοῦ Ἀρμενικοῦ νεκροταφείου, παρὰ τὰ σύνορα τοῦ ἑλληνικοῦ (1) μὲ ρωσσικὰς ἐπιγραφὰς περίξ καὶ συμβολικὰς παραστάσεις συμβολιζούσας τὴν νίκην αὐτῶν, καὶ, περισυλλέξαντες τοὺς τῆδε κακεῖσε εἰς Δεβὲ Βογιὸν ἐνταφιασθέντας στρατιώτας αὐτῶν προσωρινῶς, ἐνεταφίασαν αὐτοὺς εἰς ἰδιαίτερον μέρος ἔξωθεν τῆς πόλεως.

Τοιαύτη ἐν ὀλίγοις ἦτο ἡ μάχη τοῦ Δεβὲ Βογιὸν ἢ ὑπὸ τοῦ Μουχτάρ πασᾶ διοργάνωσις τῆς ἀμύνης Θεοδοσιουπόλεως, ἢ ἦττα τῶν ρώσων εἰς Τόπ. Δὰγ καὶ ἡ ὑπὸ τῶν ρώσων κατὰ κτησις τῆς Θεοδοσιουπόλεως.

Οἱ πανδλανιδται ἐν Ἀνατολῆ

Ἴσως ὑποθέσῃ τις ὅτι, μετὰ τὸν Ρωσσο-Ἰαπωνικὸν πόλεμον καὶ τὴν ἡγεμονίαν τῆς Ἰαπωνίας ἐν τῇ Ἀπῶ Ἀνατολῇ καὶ τὴν πολιτικὴν καὶ

στρατιωτικὴν τοῦ Ρωσικοῦ Κράτους ἀναστά-
τωσιν,, ἔργον ὡς αὐτό, διαγράφον Πολιτικὴν τε
καὶ Τακτικὴν, ὡς φέρεται, ἀποσυντεθειμένην, θὰ
ἦτον ὄλως παρέλκον ἢ καὶ περιττόν, κατόπιw τῆς
δημιουργηθείσης νέας ἐν Εὐρώπῃ τάξεως τῶν
πραγμάτων. Ἄλλὰ τοιαύτη τις ὑπόθεσις θ' ἀπε-
δεικνύετο ἐκ τῶν ἐφεξῆς ἀμέσως ὄλως διόλου ἀ-
βάσιμος:

Οἱ Ρῶσσοι λέγουσι: «ἐνδιαφερόμεθα διὰ τὴν
Ὁρθοδοξίαν, μόνον ἐὰν οἱ Ὁρθόδοξοι ἦναι
Σλαῦοι. Καὶ θυσιάζομεν τὴν Ὁρθοδοξίαν, τὸ δό-
γμα, εἰς τὴν φυλὴν, καὶ οὔτε μᾶς μέλλει διὰ
τὴν Ὁρθοδοξίαν καν, ἐὰν οἱ Ὁρθόδοξοι ἦναι
Ἕλληνες, Ρουμοῦνοι. Ἡ Ὁρθοδοξία δι' ἡμᾶς δὲν
εἶναι σκοπὸς ἀλλὰ μέσον, Μέσον ἐπικρατήσεως
τῆς Σλαυικῆς Φυλῆς».

Ἡδιπλωματία, κατὰ τὴν ἀντίληψίν μου, καὶ
δὴ ἡ Ρωσικὴ τοιαύτη, πρὶν ἢ ἀκόμη κατακτῆ-
σθαι ἕνα τόπον ἐδαφικῶς ἢ ἠθικῶς, τον διαφθείρει
πρῶτον. Μέχρι τοῦδε ἐν Ρωσσίᾳ, παραλλήλως
τῶν προσπαθειῶν των πρὸς ἐκρωσσισμὸν τῶν
διαφόρων ξένων ἐθνοτήτων, οἱ Πανσλαυισταὶ ἀ-
πειργάζοντο καὶ τὴν βαθμιαίαν κατάπτωσιν τοῦ
ἐθνισμοῦ αὐτῶν. Ἐποχωροῦντος τούτου, ὁ ἐκρωσ-
σισμὸς εὗρισκε τὸ ἔδαφος πλέον ἀρώσιμον καὶ
εὐάλωτον. Διὰ τὰ διαφθαρῆ δὲ ὁ ἐθνισμὸς, ὅ,τι
ἀποτελεῖ αὐτὸν, ἡ γλῶσσα, ἡ θρησκεία, ἡ ἱστο-

ρία, τὰ ἔθιμα, τὰ ἥθη ἐνὸς λαοῦ, οἱ διαφθειρόν-
τες θὰ ἀρχίσουν πρῶτα ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν. Αὐ-
τὴ εἶναι ἡ βᾶσις. Ἡ παρακμὴ αὐτῆς προσημειώ-
νει τὴν παρακμὴν καὶ τῶν λοιπῶν συστατικῶν
στοιχείων τοῦ Ἐθνισμοῦ του.

ἌΟ Πανσλαυισμὸς, τόσο ἐν Ρωσσίᾳ, ὅσον ἐν
Ἀνατολῇ, εἶναι τὸ δόγμα της. Ὑποδεικνύοντος
τοῦ Ποπιεδονόστεφ καὶ συνεργαζομένης τῆς Κυ-
βερνήσεως καὶ νεύοντος, ἀδιάφορον ἂν ἐκουσί-
ως, τοῦ Αὐτοκράτορος Νικολάου καμμία Ὀρθό-
δοξος ἐθνότης ἐν Ρωσσίᾳ δὲν ἔμεινεν, ἤτις νὰ
μὴν ἐδοκίμασε τοῦ ἐκρωσσιζμοῦ τοὺς ὄνυχας
στὰς σάρκας της. Καμμία!

Πρὸς τὸ Κουρδιστὰν Ἱεραποστολάς. Πρὸς τὴν
Σινικήν. Ἱεράποστολάς. Πρὸς τὸ Ἀφγανιστὰν
Ἱεραποστολάς. Ὅπου εἶναι ἐπάναγκες νὰ διανοί-
ξῃ καθ' ὅλους τοὺς ὀρίζοντας εὐρείαν πρὸς τὴν
Ἰνδικὴν ὁδόν. Ἦτο δυνατὸν, λοιπὸν, νὰ ἀφήσῃ
τὴν Μικράσιαν ἔξω τοῦ νυμφῶνος τῶν φροντί-
δων της; Ἀφοῦ ἐφρόντισε ν' ἀναλάβῃ ὑπὸ τὴν
προστασίαν της, τῆς γειτονεικῆς της Περσίας
τοὺς Νεστοριανίους — τὰς προστασίας της πάν-
τοτε φαντάζεσθε. Εἶναι ὅμοιαι πρὸς τὰς τοὺς
Πολωνοὺς, Γιωργιανούς, Μολδακοὺς καὶ ἄλλους
«προστατευομένους» της — ἐπεδόθη εἰς τὸν ...ἐκ-
χριστιανισμὸν καὶ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας!

Καὶ δὴ, προσηλύτισε χιλιάδας Ἀρμενίων τῆς

Ἄνω Ἀρμενίας εἰς τὴν Ὀρθοδοξίαν, ἐπιτρέψασα(!) νὰ τεθῶσιν ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν ἐν τῇ χώρᾳ αὐτῇ Προξένων της. Παρέσυρε πρὸς τοὺς κόλπους της ἄλλους ἐπίσης αἰρετικούς Μικρασιάτας, ἐκ τῶν Ἀρμενίων καὶ τούτους, τοὺς Γρηγοριανούς, οἰντινες θέ λοντες νὰ σωθῶσιν ἀπὸ τῶν βιαιπραγιῶν τῶν Κούρδων, προσῆλθον ἄκουτες ἐκόντες ὑπὸ τὴν ἀμφιλαφῆ σκέπην ἄλλων ... Κουρδοτέρων! Καθ' ὅλα τὰ Βόρεια παράλια τῆς Μικρασίας, ἐπιθυμοῦσα νὰ καταστήσῃ μίαν ἡμέραν τὸν Εὐξείνιον λίμνην Ρωσσικὴν ἐπεκτείνει τὰς ἐπιρροὰς αὐτῆς συκνότερα, προσηλυτίζουσα, δωροδοκοῦσα, θωπεύουσα, μειδιῶσα, προστατεύουσα.

«Οἱ Ρῶσσοι, φύσει ἐπιδέξιοι πρὸς τὴν διπλωματίαν, διακρίνονται διὰ τὸν Ρωσσικὸν αὐτῶν χαρακτήρα, ὅστις εἶναι δόλιος, πανοῦργος, ἐπικεκαλυμμένος διὰ δολερᾶς καὶ ἐπιπλάστου εὐπιστίας, ἀρμοζούσης λίαν διὰ τὴν διπλωματίαν. Ὅποταν δὲ συμβῆ, ἔγραφεν ὁ Ὀλεάριος(;) περὶ τὰ μέσα τῆς ΙΖ' ἑκατονταετηρίδος, Ρῶσσοι νὰ προτείνωσί τιτι φιλίαν, τοῦτο πράττουσιν οὐχὶ ἐξ αἰσθήματος ἀγόμενοι, ἵνα εὐεργετήσωσιν ἢ ἐξ ἀγάπης ἀλλ' ἀποκλειστικῶς ἐκ πόθου ν' ἀποκτήσωσι καρποθῶσιν ἰδίας ὠφελείας καὶ ἴδια πλεονεκτήματα».

Ἐὰν ἦναι ἀληθὲς ὅτι ὁ νῦν Τσάρος δὲν ἐπι-

θυμῆ τὸν ἐκρωσσισμὸν τῶν Ἑλληνικῶν Πατριαρχείων δι' ὧν μέσων ἐπιθυμοῦσι τοῦτο οἱ Πανσλαυισταὶ, τότε πῶς ἄλλως δύναται νὰ κριθῆ, προκείμενου περὶ τοῦ Πατριαρχείου Ἀντιοχείας, ἢ ὑπ' αὐτοῦ ἔγκρισις τῶν τελευταίων, πρὸς ἀντικαταστασιν τοῦ ἀποθανόντος Ἀραβοφώνου Πατριάρχου Μελετίου ὑπὸ πατριάρχου Ἀραβοφώνου ἐπίσης, διαβημάτων τῶν Πανσλαυιστῶν, ἢ ὡς ἐκβίασις τῆς γνώμης αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ φλέγοντος τούτου ζητήματος τῆς Ἐκκλησίας μας ; Ἐὰν ἦναι ἀληθές ὅτι ὁ Τσάρος δὲν ἐπιθυμῆ τὴν καταπολέμησιν τῶν Πατριαρχικῶν Ὁρθοδόξων Κέντρων τῆς Ἀνατολῆς, τότε πρὸς τί ἢ ἐκ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ ταμείου του ἐτήσια συνδρομῆ 30 χιλ. ρουβλίων εἰς τὰ ταμεία τῆς Παλαιστινείου Ἐταιρείας, ἢ τὰς καθ' ἡμῶν ἀγριότητας καὶ τὴν κατὰ σύστημα καθ' ἡμῶν πανσλαυικὴν πολεμικὴν ἣν γνωρίζουν τὰ 4 τοῦ κόσμου ἄκρα ἐν βρόντῳ καὶ πατάγῳ ; Ἡ συνδρομῆ αὕτη καὶ ἢ δι' αὐτῆς ἔγκρισις τῆς πολεμικῆς αὐτῆς δὲν προῆλθε, λοιπὸν, κατόπιν παραπίσεως τοῦ Τσάρου ὑπὸ τῶν Πανσλαυιστῶν, κατόπιν ἐπιβολῆς αὐτῶν καὶ ἐπιμονῆς ἀκάμπτου.

— Δυστυχῆς πατρίς μου, εἶναι νὰ κλαίῃ κανεὶς διὰ τὸ μέλλον σου . . . Διὰ τὴν σκληρὰν ματαίωσιν ὅλων τῶν εὐγενῶν σου πόθων, οἱ ὀποῖοι, παρ' ὅλην τὴν διαφθορὰν τῆς ἐποχῆς σου,

μένουν μυστικοὶ καὶ ἀόρατοι καὶ πλάνοι πάντοτε,
εἰς τοὺς ἀπωτέρους τῆς καρδίας σου μυχοὺς . . .

ΜΕΡΟΣ Ε΄.

ΟΙ ΚΟΥΡΔΟΙ

Ἡ ὀθωμανικὴ αὐτοκρατορία περιλαμβάνει μεγάλην ἐπαρχίαν ἔνθα ἡ Πύλη μετὰ τὴν ἀνακήρυξιν τοῦ συντάγματος, ἤρξατο νὰ ἐξασκῆ τὴν κυριαρχίαν αὐτῆς. Μία ἐκ τῶν μεγάλων τούτων ἐπαρχιῶν ἢ μᾶλλον χωρῶν εἶναι καὶ ἡ ὀρεινὴ χώρα Κουρδία, ἢ μετὰ τῶν Περσικῶν ὀρίων καὶ τοῦ Τίγρεως κειμένη· αἱ δὲ ἐκτεταμέναι κοιλάδες, ἀναμέσον τοῦ ποταμοῦ τούτου καὶ τοῦ Εὐφράτου ἀποτελοῦσι ἔρημον ἀνυδρον ἄδενδρον καὶ ἄνευ οὐδεμιᾶς μονίμου κατοικίας. Ἐρείπια τινα μόνον μαρτυροῦσιν ὅτι, ἐκεῖ πον οἱ ἄνθρωποι ἀπεπειράθησαν νὰ ἐγκατασταθῶσι, πλὴν οἱ Ἄραβες πάντοτε ἀνθίστανται εἰς οἰουδήποτε εἶδος ἀποικίσεως· καὶ μόνον οὗτοι ἐγείρουσιν ἐν τῇ ἐρήμῳ τὰς σκηνάς των. Εὐθὺς δ' ἅμα διέλθη τις ἐκ τοῦ μέρους τούτου τὸν Τίγριν ὡς λέγει ὁ Δε Μόλτκε εἰς τὰς περὶ Ἀνατολῆς ἐπιστολὰς αὐτοῦ, θελκτικοὶ ἐγείρονται γήλοφοι μέχρις ὅτου σχηματίζουσιν ὑψηλὸν ὄρος. Τὰ ὑψώματα

τοῦ ὄρους τούτου καλύπτονται ὑπὸ δρυῶν καὶ πλατάνων· αἱ κοιλάδες ὑπὸ ἐλαιοφόρων δένδρων, ὑπὸ συκεῶν, καρπῶν, ροιῶν ἐκ κλιμάτων καὶ ροδοδαφνῶν· καὶ ὁ σῖτος ἐκεῖ ἐν τῇ μελανωπῇ γῆ τὴν πλουσιωτέραν συγκομιδὴν δίδωσιν· καὶ ἐκεῖ ἔνθα μηδὲν ὁ ἄνθρωπος ἔπραξεν, ἡ φύσις παράγει τὰ ὠραιότερα χόρτα πεποκυκμένα διὰ ἀναριθμῆτων ἀνθέων καὶ ἐξαισιῶν χρωμάτων. Οἱ ἵπποι, τὰ πρόβατα, αἱ ἀγελάδες καὶ αἱ αἰγες εἴπερ που ἀλλαχοῦ, ἐκεῖ κάλλιον ἀνατρέφονται. Ἐὰν δὲ χώρα οὕτως ἐὺτυχῶς πεπροικισμένη μὲν ἀκαλλιέργητος κατὰ τὰ τρία τέταρτα, ἡ αἰτία ἀποδοτέα ἐν τῇ ἀθλίᾳ κοινωνικῇ θέσει τῶν κατοίκων αὐτῆς. Διότι ὁ Κούρδος εἶναι σχεδὸν καθ' ὅλα ὁμοῖος μὲ τὸν γείτονα αὐτοῦ Ἄραβα ἐκτὸς ἐνὸς μόνου τῆς ληστρικῆς ἐπιθυμίας.»

Καὶ σήμερον δυνάμεθα νὰ χαρακτηρίσωμεν τοὺς Κούρδους διὰ τῆς αὐτῆς περιγραφῆς, ἣν ὁ Ξειοφῶν ἐποίησατο περὶ τῶν Καρδούχων, τῶν προγόνων τῶν ὀρεινῶν τούτων ἀγρίων, οἵτινες καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῶν ἐννέα ἡμερῶν ἃς διήνυσαν οἱ Ἕλληνες διερχόμενοι ἀνὰ τὴν χώραν των, προυξένησαν εἰς αὐτοὺς σπουδαιοτέρας καταστροφάς, παρ' ὅσας ὑπέστησαν ἐν Μεσοποταμίᾳ παρὰ τοῦ στρατοῦ τοῦ μεγάλου βασιλέως.

Ματαίως ἀπεπειράθησαν νὰ τοὺς καθυποτάξωσιν καὶ στρατὸς Περσικὸς ἐξ 120,000 ἀνδρῶν καθ' ὀλοκληρίαν κατεστράφη ἀνὰ τὰ ὄρη των.

Οἱ Κούρδοι οἷτινες ὑπ' οὐδεμιᾶς πολιτικῆς φιλοδοξίας ἐμφοροῦνται ἢ μόνον τοῦ ζῆν ἀνεξαρτήτως καὶ χωρὶς οὐδένα νὰ πληρώνωσι φόρον ἐπὶ ἀπολυταρχίας ἤρξαντο ἀπὸ τῆς τοῦ συντάγματος ἀνακυρύξεως νὰ πληρώνωσιν αὐτοὺς.

Ὁ Ξενοφῶν ἐκ τῆς ἐποχῆς του μνημονεύει ὅτι καθ' ὅλον τὸ μῆκος τοῦ ποταμοῦ Κεντρίτου, τοῦ διαχωρίζοντος τὴν χώραν τῶν Καρδούχων ἀπὸ τὴν σατραπίαν τῆς Ἀρμενίας, ἡ ἀρμενικὴ ὄχθη μένει πάντοτε ἔρημος καὶ ἀκατοίκητος μέχρι μιᾶς ἡμέρας ὁδοῦ, οὐδὲν χωρίον θὰ ἐτόλμα νὰ ἐγκαταστῆ ἐντὸς τῆς ζώνης ταύτης, ἣν ἀκαταπαύστως διατρέχουσι ληστρικαὶ συμμορίαὶ Καρδούχων. Τὰ αὐτὰ συμβαίνουσι καὶ μέχρι σήμερον ἔτι εἰς πολλὰς ἐπαρχίας τῆς τε Περσίας καὶ Τουρκίας, ὧν δεσπόζουσι τὰ ὑψώματα τοῦ Κουρδιστάν. Τὸ δεῖνα ἢ δεῖνα χωρίον τῆς Ἀζεβιδζὰν ἢ τοῦ Λουριστάν, ὅπερ πάντοτε βλέπει τις ἀλληλοδιαδόχως ἀπειλούμενον. Τὸ χωρίον εὐρίσκεται ὠχυρωμένον καὶ ἔξωθεν αὐτοῦ πρὸς τὴν γειτονικὴν κοιλάδα κατὰ τινὰς ὥρας τοῦ ἔτους ἄγρυνοι προφυλακαὶ ἐγγηγοροῦσιν ἀκαταπαύστως. Ἄν δ' ἐν ἀποστάσει φανῆ σύννεφον κοριορτοῦ, ἐνῶ νομίζουσιν ὅτι διακρίνουσι

τὰ ἐρυθρὰ ἐνδύματα καὶ τὰ γιγαντιαῖα στρόφια τῶν Κούρδων ἰππέων ἀμέσως ἐκ τοῦ ὕψους πυργίσκου τινὸς ἀντηχεῖ τὸ σημεῖον τοῦ κινδύνου καὶ ἐν ἀκαρεῖ προσέρχονται ἐξ ὄλων τῶν ἀγρῶν οἱ διεσπαρμένοι ἐργάται καὶ ἐγκλείονται εἰς τοὺς οἴκους, κλείοντες τὴν βαρεῖαν θύραν μὲ τοὺς σιδηροὺς μοχλοὺς τῆς. Ὅτε δ' ἐπὶ τέλους φθάσωσιν οἱ Κούρδοι, ἅπαντες σχεδὸν οἱ κάτοικοι εὐρίσκονται ἐν καταφυγίῳ· πάντοτε ὁμως θὰ μένη ἕξω εἴτε γυνή τις, εἴτε παιδία τινὰ, μὴ δυνηθέντα νὰ σωθῶσιν ἐγκαίρως, ἢ καὶ ποίμνια μὴ συναθροισθέντα καὶ ὄριμος σῖτος ἀναμένων τὸ ἀλώνιον. Οἱ λησταὶ κατεσπενυσμένως συναθροίζουσι τὴν συγκομιδὴν τῶν ἀγρῶν ἢν ἄλλοι ἔσπειρον. Προσδένουσιν ἐπὶ τοῦ ἐφιππίου των βαρεὰ καὶ πρὸς τὰ κάτω συρόμενα δέματα συγκομιδῆς, καὶ ἔπειτα πρὸ τῆς ἐλεύσεως τῆς ἑσπέρας ἐπιστρέφουσιν εἰς τὰ ὄρη αὐτῶν, διώκοντες πρὸ αὐτῶν δακρυρροοῦντας αἰχμαλώτους, ποίμνια, κτήνη καὶ στενάζοντας δούλους. Οἱ λησταὶ οὗτοι μέχρι τοῦδε ἔχουσιν ἰδιάζοντα ἔθιμα, ὅπως ἀπογυμνώσι τοὺς Χριστιανούς. Θέλουσι δὲ κρίνει περὶ τούτων οἱ ἡμέτεροι ἀναγνώσται ἀναγινώσκοντες πᾶν ὅτι περὶ αὐτῶν ἔγραφε κατὰ τὸ 1869 ὁ κύριος Τάϊλορ ἄγγλος πρόξενος πρὸς τὸν ὑπουργὸν τῶν ἐξωτερικῶν.

«Ὁ Κούρδος παράδοξον μετέρχεται τρόπον

ὅπως προσπορισθῆ χρήματα ἀποσπᾶ ἐκ τοῦ στόματός του ἓνα ὀδόντα καὶ ἔπειτα ζητεῖ διαπληκτισμοὺς μετὰ Χριστιανοῦ. Ἄμα δ' ἐλθωσιν εἰς χεῖρας, φυσικῶς θ' ἀλληλοδαρῶσιν. Ἀμέσως λοιπὸν ὁ Κοῦρδος ἀναφέρει τὰ παράπονά του εἰς τὸν ἀρχηγόν του, παρουσιάζει τὸν ὀδόντα καὶ ὀρκίζεται ὅτι οὗτος ἔπεσεν ἐκ τῶν κτυπημάτων, τὰ ὁποῖα παρὰ τοῦ Χριστιανοῦ ἔλαβεν. Ὁ δὲ ἀρχηγὸς ὅστις θὰ εἶναι ἐξίσου καὶ ὁ ἀρχιδικαστῆς τοῦ χωρίου δὲν λείπει ποτὲ ἂν προηγουμένως δὲν ἤθελε κερδηθῆ χρηματικῶς παρὰ τοῦ Χριστιανοῦ νὰ ἐπιβάλλῃ τῷ τελευταίῳ τούτῳ πρόστιμον ἀντάξιον τῆς ὑποτιθεμένης περιουσίας τοῦ προσβαλόντος. Καὶ ἡ πειστήριος αὕτη ἀπόδειξις εἶναι τὸ σῶμα τοῦ ἐγκλήματος· ὁ γηραιὸς ἐκεῖνος ὀδοὺς χρησιμεύει ἐν ἀνάγκῃ διὰ πολλὰς δίκας τοῦ αὐτοῦ εἴδους· ἐνίοτε δὲ δανείζεται καὶ πρὸς φίλον, ὅπως καὶ οὗτος τὸν μεταχειρισθῆ διὰ τὸν αὐτὸν σκοπόν. Τὸ δ' ἔθιμον τοῦτο ἐγέννησε μεταξὺ τῶν Ἀρμενίων τὴν ἐξῆς παροιμίαν : Ὁ Κοῦρδος φέρει πάντοτε τοὺς ὀδόντας του ἐντὸς τοῦ θυλακίου του.

Ἐν ὥρᾳ χειμῶνος οἱ Κοῦρδοι κατοικοῦσι τὴν πεδιάδα, κατασκηνοῦντες ὑπὸ τὰς ἐκ δορῶν μελανῶν αἰγῶν σκηνάς των. Τὸ δὲ θέρος διατρίβουσιν εἰς τὰ ὄρη μετὰ τῶν ποιμνίων των. Καθ' ὅσον δ' ἡ χιῶν διαλύεται καὶ ἀποκαλύπτει τοὺς

πρασίλους λειμώνας, κατὰ τοσοῦτον ὑψηλότερα ἀνέρχονται. Αἱ σκηναὶ καὶ τὰ ἔπιπλα αὐτῶν φορτώνονται ἐπὶ τῶν βοῶν καὶ τῶν ἵππων, αἱ δυστυχεῖς γυναῖκες σύρουσι τὰς ἀποσκευὰς τῆς οἰκογενείας καὶ τὰ παιδιά καὶ οἱ ἄνδρες μόνου τὴν καπνοσύριγγά των φέρουσι καὶ οὐδὲν ἄλλο. Ἡ δὲ ἐγγὺς τῆς Βάνης Κουρδικὴ φυλὴ, «οἱ Χεκκιᾶροι» ἐνδαισιῶνται τὰ ὑψηλὰ καὶ χλοηφόρα ὄρη, ἅπερ ὁμως οὕτωςιν ἀπόκρημα τυγχάνουσι, ὥστε βοῦς δὲν δύναται νὰ ἐέλθῃ αὐτὰ, ἐπειδὴ ὅμως αἱ ἐπ' αὐτῶν πεδιάδες εἰσὶν ἀρκετὰ γόνιμοι, οἱ Χεκκιᾶροι συνειθίζουσι νὰ φέρωσιν ἐπὶ τῶν νῶτων των τοὺς νέους βοῦς οἷτινες μετὰ δύο ἔτη θὰ προσδεθῶσιν εἰς τὴν ἄμαξαν. Ἦθελέ τις ποτὲ πιστεύσει ὅτι οἱ τολμηροὶ οὗτοι λησταὶ τυγχάνουσιν ἀδελφοὶ τῶν ἀρμενίων, οὓς ληστεύουσι; διότι πράγματι ἀνήκουσιν εἰς τὸν αὐτὸν Ἰνδοεὐρωπαϊκὸν κλάδον μὲ ἐκείνους. Παραδεχθέντες ὁμως τὸν Ἰσλαμισμὸν, οὐδέποτε ὑπετάγησαν, ἢ ἐδοίλευσαν εἰς οὐδένα ἐκ τῶν κατακτητῶν τῆς Τουρκικῆς Ἀσίας καὶ ὁ χαρακτῆρ αὐτῶν οὐδόλως μετεγράπη ὅπως ὁ τῶν Ἀρμενίων. Μουσουλμᾶνοι ὁμως ὄντες ἐφύλαξαν καὶ τινὰς τῶν ἀρχαίων αὐτῶν ἔξεων. Οὕτως αἱ γυναῖκες αὐτῶν δὲν φέρουσι τὴν καλύπτραν καὶ δὲν ἀποκρύπτουσιν ἀπὸ τὰ βλέμματα τῶν ξένων τὸ πρόσωπόν των καὶ ἐνώπιον ἔτι τῶν χριστιανῶν.

νῶν. Ἐνταῦθα τούτων φέρουσι κρῖνον διαπερασμένον ἐν τῷ ἄκρῳ τῆς ρινός των καὶ αἱ περισσότητες αὐτῶν στολίζουσι τὸ ἀριστερὸν τῆς ρινός των πτερύγιον δι' ἀργυροῦ κομβίου, πεποικιμένου διὰ κυανῶν λίθων. Καὶ ὁ στολισμὸς οὗτος εἶναι ἐν χρήσει ἐν τῷ Κουρδιστάν. Ἄπασα δ' ἡ χρηματικὴ ἀξία ἐνὸς χωρίου φέρεται ἐν τῇ κόμῃ τῶν γυναικῶν αὐτοῦ.

Οἱ ἄνδρες φέρουσιν ὄντως γραφικωτάτην ἐνδυμασίαν. Περισφίγγουσι τὴν ὀσφύν αὐτῶν διὰ πλατέος λινοῦ σαλίου, ἐν ταῖς πτυχαῖς τοῦ ὁποίου προσαρμόζουσι τὰ πιστόλια καὶ τὰ ἐγχειρίδια των. Οἱ ἰππεῖς περιβάλλουσι τοὺς πόδας αὐτῶν δι' ἐρυθρῶν ὑποδημάτων, ἀναδιπλωμένα ἐχόντων τὰ ἄνω. Οἱ δὲ πεζοὶ φέρουσι σανδάλια ὑψηλὰ, ὧν αἱ ἄκραι εἰσὶν ὀξεῖαι καὶ πρὸς τὰ ἄνω ἐστραμμέναι. Τὸ κουρδικὸν στρόφιον εἶναι ἀνατιρρήτως τὸ ὀγκωδέστερον τῆς ὑψηλίου κάλυμμα τῆς κεφαλῆς. Συνίσταται ἐξ ὑψηλοῦ πύλου ἐκ χονδροειδοῦς ὑφάσματος, σχήματος κωνικοῦ ὕψους 3 σπιθαμῶν ἐνίοτε καὶ τεσσάρων, ὃν περιβάλλουσι διὰ βαμβακερῶν, λιπῶν ἢ καὶ μεταξωτῶν ὑφασμάτων χρώματος πάντοτε ἀνοικτοῦ ζωροῦ. Καθ' ὅσον δ' ἄνθρωπός τις ἐξ αὐτῶν τυγχάνει μᾶλλον διακεκριμένος, κατὰ τοσοῦτον περιβάλλει διὰ σαλίων τὴν κεφαλὴν του· καὶ ὁ ὄγκος τοῦ καλύμματος τῶν ἀρχηγῶν συγκείμενος

ἑξ εἴκοσι καὶ εἴκοσι πέντε πολλάκις σαλίων λαμβάνει συχνάκις κολοσιαίας καὶ φαντασιώδεις διαστάσεις.

Ἐκ τῆς τοιαύτης λοιπὸν καταστάσεως ἔπεται ὅτι οἱ Κοῦρδοι κατὰ τὸ ἥμισυ μόνον ὄντες παντοτεινοὶ κάτοικοι τοῦ ἐνὸς τόπου, εἰσὶν καὶ ὄλως ἀγράμματοι. Ἡ Ρωιγσία ἀπειλουμένη πρὸ πολλοῦ τὰς ἐμπορικὰς σχέσεις ἐν τῷ Κουρδιστάν ἠδυνήθη νὰ συνετερισθῇ βοήθεια τοῦ χρυσοῦ συμμορίας ἰππέων ὅπως εἶχε πράξει καὶ ὁ Πάσκεβιτς κατὰ τὸ ἔτος 1829 — Ἀλλὰ καὶ ὁ Μουχτάρ πασσῶς ἐσχημάτισεν ἐξ αὐτῶν σώματινα καὶ ἔστειλε τοὺς δῆθεν ἐβελουτάς του τούτους πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς φρουρᾶς τοῦ Ἄρδαχάν, ἃ μα ὁμως εἶδον προσεγγίζοντας τοὺς ρώσσοις ἔφυγον ἐκεῖθεν καὶ ἐπέστρεφον εἰς τὰς ἐστίας των.

Κατὰ ρωσσοτουρκικὸν πόλεμον οἱ Κοῦρδοι ἀναγνωρίζοντες φίλον ἢ ἐχθρὸν ἐλεηλάτου ἀδικρίτως πάντα οἰουδήποτε παρουσιαζόμενον ἐνώπιον αὐτῶν, μὴ φεισθέντες οὐδενὸς μουσουλμανικοῦ ἢ χριστιανικοῦ χωρίου παντὸς δὲ περιερχομένου εἰς χεῖρας αὐτῶν γενομένου ἀποδεκτοῦ, προσβαλόντες τὸν ταχυδρόμον τῆς Τεχεράνης ἐλήστευσαν αὐτὸν φονεύσαντες δύο τῶν συνοδουόντων αὐτὸν πρακτόρων· ἄλλοτε πάλιν ἐφορμήσαντες καθ' ἐνὸς τουρκικοῦ ἀποσπάσματος τοῦ πεζικοῦ ἔκλεψαν τὰ τυφέκια αὐτοῦ, φονεύσαντες

ἓνα ἀξιοματικὸν καὶ τραυματίσαντες ἓνα δεκά-
νέα. Ἄλλ' ἤδη οὗτοι μετὰ τὴν τοῦ συντάγματος
ἀνακήρυξιν σχεδὸν ἐξημερώθησαν καὶ σήμερον
ἀφόβως ὡς μ' ἔλεγον ὑπάλληλοί τινες τῶν ἐν
Θεοδοσιουπόλει μεγαλεμπόρων οἵτινες μετέβη-
σαν χάριν ἐμπορίου ἐκεῖ δύναται τις νὰ μεταβῆ
εἰς τὴν χώραν τῶν Κούρδων.

ΑΡΜΕΝΙΟΙ

Ἀπέραντος ἐπαρχία οὖσα τὸ βιλαέτιον Θεο-
δοσιουπόλεως περιλαμβάνει πᾶν ὅτι ἐκ τῆς ἀρ-
χαίας Ἀρμενίας κατέχει σήμερον ἡ Τουρκία ὑ-
πὲρ τὸ 1,200,000 κατοίκων ἀριθμοῦσα. Ἐν αὐ-
τῇ ὁ πληθυσμὸς διαιρεῖται ὁ ἡμισυς εἰς χρι-
στιανούς καὶ ὁ ἕτερος ἡμισυς εἰς μουσουλμά-
νους, μεταξὺ δὲ τῶν πρώτων τὴν μεγαλειτέραν
μερίδα ἀπαρτίζουν αἱ τῆς ἀρμένικῆς κοινότη-
τος τῆς τῶν Γρηγοριανῶν λεγομένης (580,000
ψυχαὶ) καὶ 357,000 Κούρδων συγκροτοῦσι τὴν
μεγαλειτέραν μουσουλμανικὴν μερίδα, οἱ δὲ ἐ-
πίλοιποι εἶναι Τοῦρκοι, Πέρσαι ἢ Τάταροι, 363
ψυχαὶ Ἑλλήνων ὀθωμανῶν ὑπηκόων, καὶ 4,000
ψυχαὶ Ἑβραίων. Προτοῦ δὲ νὰ διαπραγμα-
τευθῶμεν εἰδικῶς περὶ τῶν Ἀρμενίων, ἐνδια-
φέρων νομίζομεν ὅτι καθίσταται νὰ ἀφιερῶσω-
μεν ὀλίγας γραμμὰς εἰς μίαν τελευταίαν φυλὴν,

εἰς Ἀρμενίαν εὕρισκομένην, ἐξιστοροῦντες δι' ὀλίγων τὰ παράδοξα αὐτῶν ἔθιμα. Οἱ Γεζίται λατρεύουσι τὸν διάβολον καὶ ὡς ἐκ τῆς θρησκευτικῆς τῶν ταύτης δοξασίας μισοῦνται ἐξἴσου παρά τε τῶν χριστιανῶν, τῶν περσῶν καὶ τῶν τούρκων. Αὐστηρὰ κατ' αὐτῶν ἐλήφθησαν μέτρα καὶ τοῦτο ἴσως συνέτεινε κατὰ τι εἰς τὴν ἀλλαγὴν ἐν μέρει τῶν ἠθῶν αὐτῶν, τοῦθ' ὅπερ εὐτυχές, διότι τὸν κακοποιὸν δαίμονα λατρεύοντες ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Μεγάλου Σείκου, ἐνόμιζον ὅτι ἐδικαιοῦντο νὰ πράττωσι, πᾶν ὅ,τι οἱ τε θεῖοι καὶ ἀνθρώπινοι νόμοι ἀπαγορεύουσι. Ἐπὶ τῇ προφάσει δ' ὅτι ἀνεξάντλητος εἶναι ἡ θεία ἀγαθότης ἀνωφελὲς νομίζουσι τὸ νὰ προσεύχωνται, ἐπιφυλάσσοντες τὰς δεήσεις αὐτῶν διὰ τὸν διάβολον ἐξ οὗ τὰ πάντα φοβοῦνται διηνεκῶς προσέχουσι μήτι τὸν καταρασθῶσι καὶ ἐμφόβως μόνον προφέρουσι τὸ ὄνομά του. Μέχρι τοῦδε δὲν ἐξηκριβώθη ἡ καταγωγὴ τῶν Γεζιτῶν. Ἐνεργητικοὶ δὲ καὶ ἄξιοι, καὶ ἤδη μάλιστα ἐκ τῶν ληστρικῶν αὐτῶν ἕξεων λίαν ἐπίφοβοι καταστάντες ἐν ταῖς διαμερίσμασι τοῦ Μελεσιγέρδ καὶ Βουλανικ ἔνθα ἐνίοτε ληστεύουσι τὰ μεγάλα καρβάνια καὶ τὰ ἀρμενικὰ χωρία, ὧν ἀρπάζουσι τὰς συγκομιδὰς. Ἀναγνωρίζονται ἐκ τῶν ἐνδυμάτων αὐτῶν, χρώματος πάντοτε ἀμαυροῦ καὶ πεποικιλμένω διὰ κεντημάτων ἐξ ἐρυθροῦ

μαλλίου καὶ ἐκ τοῦ κιτρινομαύρου στροφίου των πολυάριθμοι δὲ κατοικοῦσιν ἐν τοῖς πέριξ τοῦ Σιπὰν=Δὰγ πρὸς βορρὰν τῆς λίμνης Βάν. Ὁ δ' ἄρμένιος ἤπερ καὶ τις ἄλλη φυλὴ ἐκ τῶν ὑπὸ τουρκικὴν κυριαρχίαν, εἶναι τὸ πρότυπον τοῦ τεταπεινωμένου χαρακτῆρος, εἰς ὧν τὰ ἀποτέλεσματα πολλῶν σφαγῶν ἐπὶ τοῦ Σουλτὰν Χαμίτ ἐπέφερον τὴν μεγαλειτέραν ἐπιρροὴν ἐν τῷ λαῷ τούτῳ, τῷ οὕτως ἄλλοτε ὑπερηφάνῳ καὶ φιλοπολέμῳ. Ἡ χώρα αὐτῶν εἶναι ἡ πολλακίς διὰ τοῦ αἵματος αὐτῶν ποτισθεῖσα. Μακρὰν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐπὶ τοῦ ἐκπτώτου Χαμίτ οἱ κυβερνητικοὶ ὑπάλληλοι κατεβασάνιζον τὸν πληθυσμὸν τούτον. Οἱ Γεμίτσαροι ἐξαιρέτως διέπραξαν τὰς τρομερωτέρας βιοπραγίας ἐν τῇ Θεοδοσιουπόλει, Μοῦς καὶ Βάν. Σήμερον ἔτι οἱ χωρικοὶ ἄρμένιοι τρέμουσιν ἐνώπιον τῆς κυριάρχου φυλῆς, ἀλλ' ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἤρξαντο καὶ οὗτοι μετὰ τὴν τοῦ συντάγματος ἀνακήρυξιν νὰ ἀποκτώσι τὴν ἐλευθερίαν αὐτῶν καὶ πιστεύω μετ' ὀλίγα ἔτη νὰ δυνηθῶσι νὰ ἀποβάλλωσι τοῦ τρόμου τὸ ἔνστικτον. Ἐν τούτοις ὁ βίος τῶν ἄρμενίων εἶναι ἀρκετὰ τραχὺς, ἔνεκα τῆς ἄκρας πτωχείας τῆς χώρας. Μόλις τῆς παιδικῆς ἡλικίας ἐξερχόμενοι οἱ νέοι ἀπασῶν τῶν κοινωνικῶν κλάσεων διακόπτουσι τὰς σπουδὰς αὐτῶν, διότι ἐν γένει οἱ πόροι τῶν γονέων των

είσιν ἐλάχιστοι καὶ εἰσὶν ἠναγκασμένοι νὰ ἐπαρκέσουν μόνοι εἰς τὰς ἑαυτῶν ἀνάγκας. Καὶ μετὰ παρέλευσιν δύο ἢ τριῶν ἐτῶν ἐπιπόνου μαθήσεως ἀποκαθίστανται δι' ἰδίον των λογαριασμόν. Ἐπειδὴ δὲ ἡ συναλλαγή ὡς μ' ἔλεγεν Τι. κρυνιάν τις ἐκ Μοῦς, γνώστης τῆς ἐλληνικῆς γλώσσης (καθότι ἐπὶ ὀκτῶ ἔτη εἰργάσθη ἐν Ἑλλάδι) ὡς ἐκ τῆς ἐλλείψεως τῶν χρημάτων καθίσταται λίαν περιωρισμένη, καὶ ἐπειδὴ ἡ τε βιομηχανία καὶ ἡ γεωργία ἐλάχιστον ἀποφέρουσιν ὄφελος, ὀλίγοι οἱ ἀποκτῶντες κατάστασιν καὶ ἡ ὑπαρξίς τῶν περισσοτέρων κατανιᾷ διηνεκῆς κατὰ τῆς ἀνάγκης πάλη. Ἀρκεῖ μόνον νὰ ἴδῃ τις ἐν ἡ δύο χωρία, ὅπως λάβῃ ἰδέαν τῆς ἀθλιότητος ταύτης, ὁ ἀριθμὸς τῶν ὑπογείων κατοικιῶν, περὶ ὧν μετ' ἐκπλήξεως ὠμίλησεν ὁ Ξενοφῶν, ὑφίσταται εἰσέτι πολυάριθμος, ἂν οὐχὶ ἐν ταῖς πόλεσιν, ἐν τοῖς χωρίοις τουλάχιστον. Τὰ πλείοτερα τῶν χωρίων ἐγείρονται παρὰ τὰς μεγάλας ὁδοὺς, ἐπὶ τοῦ πρηνοῦς τῶν λόφων, εἰς τρόπον ὥστε τὸ δῶμα ἰσοπεδοῦνται μετὰ τῆς ὁδοῦ, τὸ δῶμα τοῦτο ἐν σχήματι ἐξώστου ὀριζοντίως ὑψουμένου εἰς ὀξείαν γωνίαν καταλήγοντος ἐπὶ τοίχου ἀποτελοῦντος τὴν μοναδικὴν πρόσοψιν τῆς οἰκίας πρὸς τὴν ὁδόν. Ἐκ τούτου λοιπὸν ἔπεται ὅτι διαβαίνει τις πρότινος χωρίου χωρὶς νὰ ὑποπτεύηται τὴν ὑπαρξίν αὐτοῦ· τὸν χειμῶ-

να μάλιστα ὅτε ἡ χιών καλύπτει ἅπασαν τὴν πεδιάδα συμβαίνει ἐνίοτε ὁ ἀπωλέσας τὴν ὁδὸν νὰ πέσῃ ἐντὸς τῆς ὀπῆς τῆς καπνοδόχης—ὡς τοῦτο συνέβη κοὶ εἰς ἐμὲ ἐν καιρῷ χειμῶνος ἐξελθὼν μετὰ τοῦ φίλου μου εἰς περίπατον πρὸς τὴν πεδιάδα. Ἡ πτωχεία τοῦ ἐσωτερικοῦ τῶν οἰκιῶν ἀντιστοιχεῖ μὲ τὴν ἐξωτερικὴν τῶν ἀθλιότητα· ἐξ ἐνὸς μόνου δωματίου συγκεκλιμένον, παρὰ τὸ βάθος τοῦ ὁποίου ὑπάρχουσιν ἢ τε ἀποθήκη καὶ ὁ σταῦλος.

Ἡ δ' οἰκογένεια ζῆ ἐντὸς προθαλάμου. περιστρωμένον διὰ χονδροειδῶν σοφάδων, οἷτινες χρησιμεύουσι καὶ ὡς ἔδραι καὶ ὡς κλίνας. Εἰς μίαν τῶν γωνιῶν κατασκευάζεται στενὴ ἐστία (ταντουρι) καὶ ἐντὸς αὐτῆς ψήνουσι τὰ φαγητά των, μεταχειριζόμενοι πρὸς τοῦτο τὰς βοείους κόπρους, ὁ δὲ καπνὸς ἐξέρχεται δι' ὀπῆς ἐν τῇ ὀροφῇ ἀνοιγομένης.

Τέλος πάντων τὸ ἔθνος τοῦτο τῶν Ἀρμενίων κατὰ βάθος εἶναι συμπαθητικὸν διὰ τοὺς γνωρίσαντας αὐτὸ ἐν τῇ χώρᾳ των. Οἱ ἐν Θεοδοσιου πόλει ὁμογενεῖς ζῶσι μετ' αὐτῶν καὶ συναλλάσσονται μετ' ἀγάπης.

Οἱ περισσότεροι ἐκ τῶν ὁμογενῶν ἡμῶν γνωρίζουσι τὴν Ἀρμενικὴν γλῶσσαν ἣν καὶ μεταχειρίζονται μόνον ἐν ταῖς μετὰ τῶν Ἀρμενίων συναλλαγαῖς αὐτῶν. Τὸ πνεῦμα τοῦ ἔλληνος

πανταχοῦ διεισδύει — Οἱ ἐν Θεοδοσιουπόλει Ἑλλη-
νες εἶναι ὑπερήφανοι — δὲν ἀνέχονται νὰ ἴδω-
σιν ὁμογενῆ αὐτῶν ἐπαιτῶντα — Οὐδεὶς Ἕλλη-
ν ἐπαίτης πρὸς δόξαν τῶν ἑλλήνων ὑπάρχει ἐν
Θεοδοσιουπόλει καὶ τοῦτο ἀποδοτέον εἰς τὴν ἀνέ-
καθεν ἐπικρατήσασαν ἐθνικὴν συνήθειαν τοῦ
ἀλληλοβοηθεῖσθαι ἐν ἀγνοίᾳ τῶν ξένων ἔθνων.

Ἡ ἐν Ἰλιτζα_σχολῇ τῶν Ἀρμενίων ᾠκοδομή-
θη καὶ διὰ συνδρομῆς τῶν ἐν Θεοδοσιουπόλει
Ἑλλήνων.

Σήμερον ὁ πολιτισμὸς ἀφθόγως εἰσχωρεῖ εἰς
τὴν Ἀρμενίαν, εἴτε διὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπό-
λει εὐπορησάντων ὁμογενῶν των, εἴτε διὰ των
τὴν Ρωσσικὴν Ἀρμενίαν οἰκούντων. Ὁ ὄχλος ὁ-
μως καὶ πρὸ πάντων οἱ γέροντες ἐχθρικῶς διά-
κεινται εἰς πάντα νεωτερισμόν, συντείνοντα εἰς
τὴν μετρίασιν τῶν ἐθίμων των, ὅσα ἢ ἀπαίτη-
σις τῆς καταστάσεώς των τοῖς ἐπέβαλεν, ἂν καὶ
ἐπὶ τῶν τελευταίων τούτων ἐτῶν αὕτη ἐπαισθη-
τῶς ἐβεβλιώθη διὰ τῆς ἐνεργείας τοῦ Κομιτάτου
«Τασναξουτιούν». Τὸ ἔθνος τοῦτο ἐπρομήθευσεν
εἰς τὴν Ρωσσίαν τινὰς τῶν ἀξιολογιωτέρων
στρατηγῶν αὐτῆς τὸν Πρίγκηπα Βεβούτωφ, τὸν
Μαδάτωφ τοῦ Βάκχ — Καδιλάρ καὶ τοῦ Κιρικ —
Δαρὰ τοὺς ἐναντίον τῶν Τούρκων φανέντας νι-
κητάς, τὸν πρίγκηπα Ἀργουντίνσκη διὰ τὸν
ὁποῖον σήμερον ἡ ρωσσικὴ κυβέρνησις ἀνε-

γείρει ἀνδριάντα. Ἄλλως τε δὲ ὁ στρατηγὸς Λόρις Μελικῶφ, ἀρχιστράτηγος τῶν ἐν τῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ ρωσικῶν δυνάμεων καὶ ὁ Τεργουκάσωφ διοικητὴς τοῦ σώματος τοῦ Ἐριβάν, μήπως δὲν ἦσαν Ἀρμένιοι; Τὸ ἀνώτερον σχολεῖον τῆς μορφώσεως τῆς γλώσσης αὐτῶν εἶναι ἢ ἐν Θεοδοσιουπόλει ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν, λειτουργοῦσα σχολὴ τοῦ Σανασαριὰν (Γυμνάσιον).

Ἐν μόνον κακὸν ἐκ φανατισμοῦ προερχόμενον ἔχει ὁ Ἀρμένιος τὸ «ἐὰν κατορθώσῃ καὶ λάβῃ ὡς σύζυγον Ἑλληνίδα τοῦτο θεωρεῖ ὡς μεγάλην ἐκδούλευσιν εἰς τὴν πατρίδα καὶ τὸ ἔθνος του» ἀλλὰ δυστυχῶς οὐδεμία Ἑλληνὶς ποτὲ προὔτιμησε Ἀρμένιον ἀντὶ τοῦ γλυκυτάτου ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν Ἑλληνοσ δια τὴν Ἑλληνίδα — Αἱ ἑλληνίδες κόραι τῶν Θεοδοσιουπολιτῶν γνωρίζουσι ὅτι πόση μεγάλη ἐντροπὴ καὶ διὰ τὸ ἔθνος καὶ διὰ τὴν θρησκείαν εἶναι τὸ νὰ νυμφευθῶσιν Ἀρμένιον — Αἱ ἑλληνίδες τῆς Θεοδοσιουπόλεως προτιμῶσι νὰ μένωσι διὰ τὸ σπάνιον τῶν γαμβρῶν ἐλλήνων διὰ παντὸς ἀνύπανδροι ἢ νὰ νυμφευθῶσιν μετὰ τοῦ Ἀρμενίου — Ἐν εὐγε εἰς τὰς Ἑλληνίδας τῆς Θεοδοσιουπόλεως.

ΜΕΡΟΣ ΣΤ΄.

ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΑΤΡΙΔΑ ΜΟΥ ΔΡΟΒΙΑΝΗΝ

Ἄς μὴ μοῦ δώσ᾽ ἢ μοῖρά μου εἰς ξένην γῆν τὸν τάφον».
 Πόσαις φοραῖς θυμήθηκα, πατρίδα μου καυμμένη,
 Τ' ἀγαπημένα χώματα, στήν ξενιτειά 'ποῦ εἶμαι.
 Ἔρμο πουλι ἀφ' τῆ φωλεῖά μακρὰ παραδαρμένο.
 Τ' ἀθάνατά σου κρυὰ νερά, τοῦ Μύλου τὸ σεργιάνι,
 Τῆς ἐξοχῆς τῆς ὠμορφίης, τὰ βράδρα ποῦ τὰ λουζάν
 Ἡ ἀσημένιες ἢ ἑμματιές τοῦ φεγγαριοῦ τοῦ πλάνου.

Τὰ ὄνειρα ποῦ ἔκαμα παιδί κ' ἐγὼ σὰν ἤμουν
 Θυμήθηκα καὶ ἔκλαψα, ἔκλαψα, πίστεψέ το,
 Γιατ' ἤθελ' μιὰ φορὰ ν' ἀρθῶ καὶ νὰ πατήσω
 Στὸ σπῆτι ποῦ γεννήθηκα, νὰ ἰδῶ καὶ ν' ἀγκαλιάσω.

Ὅτ' ἔχω ἀκόμη στὴ ζωῆ, ἔκλαψα, πίστεψέ το.
 Καὶ μιὰ φορὰ ὁ ἀνεμος ἀρπάζει μὲ τὴ βία
 Καὶ φέρνει σὲ μακρὰ νερά, σὲ ξένα μονοπάτια
 Ἐρρημο φύλλο, κ' ἔπειτα ποιὸς ξέρει τί θὰ γίνῃ;
 Ἐτὸ' εὐκόλα μονάχο του τὸ φύλλο δὲν γυρίζει
 Νὰ ῥοθῆ στὴ ρίζα τοῦ δενδριοῦ καὶ κεῖ νὰ κίτρινίσῃ.

Πότε νὰ ἔρθῃ ὁ καιρὸς ποῦ 'πίσω μου θ' ἀφήσω
Τὴν ξενιτειὰ καὶ θὲ ν' ἀρθῶ, πουλὶ εὐτυχισμένο
Μέσ' τὴ παλῆά μου τῆ ψωλειά. Κι' ἂν εἶναι νὰ πεθάνω
Τότ' ὄς πεθάνω μέσ' τῆ γῆ ποῦ μ' ἔκαμε μεγάλο.

Ἐρξερούμ τῆ 1 Ἰανουαρίου 1911.

ΒΑΣΙΛ. ΜΑΡΓΑΡΙΤΗΣ.

Ἐνεκεν ταχείας ἐκτυπώσεως ἐγένοντο τυπο-
γραφικὰ τινὰ λάθη ὡς ἐκ τούτου ἐξαιτοῦμαι
συγγνώμην ἀπὸ τοὺς κ. κ. συνδρομητάς.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΦΙΛΟΜΟΥΣΩΝ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΩΝ

Ἡ Α. Θ. Παναγιότης ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ. κ. Ἰωακείμ	σώματα	10
Ἡ Α. Μακαριότης ὁ Πατριάρχης Ἀν- τιοχείας κ. κ. Γρηγόριος	>	100
Ὁ ἐρίτιμος Νικ. Σιδερίδης	>	15

Τῆ εὐγενεῖ φρονεῖδι τοῦ κ. Μιλτ. Τσαλιγοπούλου

Τραπεζοῦς

Ἰωάννης Κασάπογλου (ιατρός) σὺμ 1, Ἰωάν. Σχοι-
νᾶς, Βασ. Καρδομάτης, Θ. Π. Θεοφύλακτος, C. Ratio-
glia, G. Algardi, K. I. Μουζενίδης, Ξ. Διονυσιάδης,
Ἄδελφοὶ Χαλυβόπουλοι, Μιλτιάδης Τσαλιγόπουλος 2,
Γαβριήλ Γ. Τσαλιγόπουλος (Θεοδοσιούπολις) 5, Δημή-
τριος Γ. Τσαλιγόπουλος (Θεοδοσ.) 5, Ἰωάν. Γ. Τσα-
λιγόπουλος 5, Γεώργιος Χ' Τσαλιγόπουλος, Γεώργιος
Π. Χ' Παρασκευᾶς (Θεοδοσ.), Παναγιώτης Τσαλιγό-
πουλος (φοιτητὴς ἱατρικῆς) Βηρυττὸς, Ἰορδάνης Ἀθα-
νασιάδης, Ἀριστείδης Παπαδόπουλος.

Τῆ εὐγενεῖ ὄρουνίδι τοῦ κ Σοφοκλέους Ποζάνη

Βαῖ β ο ὄ ρ τ.

Λάζαρος Κ. Διονυσιάδης σὺμ. 1, Δ. Σ. Ἱερακόπου-
λος, Ἀνδρέας Κ. Διονυσιάδης, Παναγ. Ι. Βλασιάδης,
Χαρίλ. Σ. Ὀρολογᾶς, Παναλ. Χ' Βλασιάδης, Παῦλος
Γ. Πατμαδίδης, Στέφανος Γρηγ. Χατζόπουλος.

Τῆ εὐγενεῖ ὄρουνίδι τοῦ ἀρχ ἐπιτρόπου Καρα-οργάν
αἰδεσίμωτ. Ι. Γ. Χαρίτωφ.

Κα ρ α - ο ρ γ ᾶ ν.

Ι. Γ. Χαρίτωφ ἀρχιερατ. ἐπίτροπος σὺμ. 1, Παντε-
λεήμ, Χονδροματίδης, Σάββας Ἀποστόλ. Ἀλεύρωφ,
Θεοφύλακτος Σάββα Νικητίδης, Γεώργιος Ταχτμαννί-
δης (διδάσκαλος), Εὐθύμ. Κ. Γεωργιάδης.

Τῆ εὐγενεῖ ὄρουνίδι τοῦ κ Ἐπαμ. Κατενώφ.

Ἰωάννης Ν. Γρηγοριάδης (Ἐρζινγκιάν) σὺμ. 1, Νί-
κος Ι. Νικολάου στρατιωτ. φαρμακοποιὸς (Βαγιαζήτ),
Ἐπαμ. Κ. Σ. Κατενώφ.

Τῆ εὐγενεῖ ὄρουνίδι τοῦ εὐγενεστ. κυρίου

Αριστέιδη Κυριακίδου.

Θεόδωρος Ι. Ματζαρίδης (Βακοῦ) σὺμ. 5, Κ. Παπα-
δόπουλος (Βακοῦ) 2, Ἥλ. Καρσιέβ και Σα (Βακοῦ),
Ἀδελφοὶ Εὐθυβούλη (Βακοῦ), Ἀλέξ. Κουβάρωφ (Βα-
κοῦ), Ἀδελφοὶ Θεοδώρ. Καντζιά (Βακοῦ), Κωνστ. Χρυ-

σοΐδης (Βακοῦ), Ι. Θωμαΐδης (Κάρς). Γεώργιος Κάλφας (φαρμακοποιός).

Ἐν Ἀθήναις

Νικ. Ζορμπάς	10
Μικρασιατικὸς σύλλογος	100
Ἐργατικὸς σύνδεσμος	10

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι ἀδελφῶν Θ. Νικολαΐδου.

Β α ἱ β ο ῦ ρ ι.

Παπᾶ Ἰσαὰκ Ἐλευθέριος σῶμ. Ι, Ἀδελφοὶ Θ. Νικολαΐδαι, Ἰωάν. Παπαδόπουλος, Γεώργ. Τσαραμπαλίδης, Γρ. Γ. Τριανταφυλλίδης.

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Σοφοκλέους

Μ. Χαραλαμπίου

Ἐ ρ ζ ε ρ ο ῦ μ.

Ὁ ἐφημέριος τῆς κοινότητος Παπᾶ Ἀδριανὸς σῶματα Ι, Φιλεκπαιδευτικὸς Σύλλογος Ὀμόνοια 5, Γεώργιος Αμοιρόγλης 2, Λεωνίδας Λ. Μακρίδης 2, Ἀλέξανδρος Παϊσιάδης, Λάζαρος Ι. Χρυσοχοΐδης, Σαμψῶν Δ. Μακρίδης, Ἀνέστης Ν. Ποζάνης, Ἰωάννης Ποζάνης, Ἐπαμειν. Κ, Κατενώφ, Δημήτρ. Ι. Ποζάνης, Ἀλέξανδρος Κ. Κατενώφ, Δημήτριος Κ. Κατενώφ, Μιχαὴλ Προυσανίδης, Μιλτιάδης Ξανθόπουλος, Κωνπ. Τριανταφυλλίδης, Ἀθηνά Κ. Τριανταφυλλίδου, Σάββας Ἐμμανουηλίδης, Ἰωάννης Ἐμμανουηλίδης, Θωμᾶς Χ'

Μάνου, Θεόδωρος Κυριακίδης, Χρήστος Κ. Τριανταφυλλίδης, Τηλέμ. Ι. Ξανθόπουλος, Χρήστος Κυριακίδης.

Ὁ ἐκδότης διαβιβάζει τὰς θερμὰς αὐτοῦ εὐχαριστίας πρὸς πάντας τοὺς ἀναλαβόντας τὴν φροντίδα τῆς συλλογῆς καὶ ἀποστολῆς τῶν συνδρομῶν.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

007000020800

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

